

Noordlaren

“Dorpsontwikkelingsplan 2019”

April 2019

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	3
Hoofdstuk 1 Openbare ruimte	4
Hoofdstuk 2 Wonen in Noordlaren	10
Hoofdstuk 3 Leefbaarheid van Noordlaren	15
Hoofdstuk 4 Werkgelegenheid	20
Hoofdstuk 5 Sociale samenhang	21
Conclusies en aanbevelingen	24
Nawoord	26
Quotes uit enquête	27
Bijlage 1 De Rieshoek	
Bijlage 2 De Hoeksteen	
Bijlage 3 Aanbevelingen Veilig Verkeer Nederland	
Bijlage 4 Overzicht van de natuurbeschermende c.q. –beherende instanties, actief in het buitengebied van Noordlaren	
Bijlage 5 Stichting Landschapsbeheer	
Bijlage 6 Dorpscoöperatie Noordlaren (in oprichting)	
Bijlage 7 Enquête Noordlaren 2018	

Fotografie: Mart van Bon (voorpagina, pagina 12)

Inleiding

De Vereniging Dorpsbelangen nam in 2018 het initiatief om over te gaan tot een integrale update van het 1^e DOP dat verscheen in 2005. In dat kader werd commissie DOP2 aangesteld, hierna vermeld als ‘de commissie’.

“DOP” betekent Dorpsontwikkelingsplan. Dit DOP verschijnt ongeveer ten tijde van het streek-historische moment waarop Groningen en Haren als gemeente ineenvloeien. Daarbij kunnen vele Noordlaarders, gewend als zij waren om tot de groene gemeente Haren te worden gerekend, zich niet aan de indruk onttrekken dat hun dorp wordt opgeslokt door Big Brother. In het referendum in 2018 had ruim 80% van de Noordlaarders zich uitgesproken tegen het samengaan van beide gemeentes. Al in 2014 was het verzet daartegen sterk in de gemeente Haren:

Citaat uit De Volkskrant van 20 november 2018:

“Het is een fusie (‘annexatie!’) waartegen het zuidelijk van de stad gelegen forensendorp zich met hand en tand verzette. Een referendum wees in 2014 uit dat ruim 70 procent van de inwoners van Haren tegen was.”

Dit DOP2 - zoals wij het noemen - kan worden beschouwd als een reactie op deze gebeurtenis. Door middel van een in juli 2018 gehouden enquête onder alle bewoners van Noordlaren (oplage van 480 exemplaren waarvan er 171 ingevuld zijn geretourneerd) hebben de Noordlaarders zich uitgesproken over dat wat zij waardevol vinden aan het dorp en haar omgeving en dus het behouden waard enerzijds en datgene waarin ze veranderingen zouden willen zien anderzijds. Verder heeft de commissie informatie ingewonnen bij in dit document genoemde belanghebbende organisaties, dorpsverenigingen en via diverse websites.

Wij wensen iedereen veel leesplezier!

Lia Moes
Peter Deddens
Luuk Hoenderken
Ronald Schoonbeeg
Wim Woudman

Hoofdstuk 1 Openbare ruimte

1.1 Inleiding

Onder *Openbare ruimte* wordt verstaan: het landschap, het uiterlijk van het dorp en de manier waarop die ruimte wel of juist niet wordt ingevuld, inclusief verkeersvoorzieningen. De commissie heeft het Dorpsomgevingsplan van Bosch en Slabbers uit 2003 opnieuw kunnen gebruiken.

Uit de enquête is net als van 2002 gebleken dat de Noordlaarders in het algemeen erg tevreden zijn met de eigen woon-/leefomgeving. De uitkomst van de enquête laat zien dat het dorp vooral haar eigen karakter moet behouden. Dat wil zeggen dat er geen extra toerisme of grootschalige bedrijfsactiviteiten ontplooid moeten worden. Eveneens komt duidelijk naar voren dat het zeer gewaardeerde en gevarieerde landschap – in overleg met overheden en dorpsbewoners - behouden moet blijven.

1.2 Dorpsomgevingsplan Bosch en Slabbers 2003

In het Dorpsomgevingsplan van Bosch en Slabbers wordt op alle hoofdzaken op het gebied van ruimtelijke ordening ingegaan, waarbij voorstellen voor verbeteringen worden gedaan. Er wordt een duidelijke schets gemaakt van de historische, huidige en in de toekomst gewenste situatie.

Het plan beoogt een onderlegger te zijn waarmee de inzichten van de Noordlaarder bevolking kunnen worden getoetst aan door Gemeente en Provincie te ontwikkelen toekomstvisies (Landschapsontwikkelingsplan (LOP), Regiovisie, etc.). Een deel van de uitkomsten en taken die in het rapport beschreven staan zijn door de gemeente Haren uitgevoerd. Delen ook niet waardoor de commissie het rapport nog altijd actueel en voor de Gemeente Groningen van belang acht, afgezien van aanbevelingen voor woningbouw in het buitengebied.

1.3 Buitengebied

Met “Buitengebied” wordt bedoeld de groene ruimte die het dorp Noordlaren omgeeft met als begrenzing de gemeentelijke en deels provinciale grenzen. In het noorden wordt het gebied ongeveer begrensd door de Leemweg en de Pollselaan. In doorsnede van oost naar west gaat het daarbij landschappelijk gezien om de polders ten westen van Zuidlaardermeer en Hunze, het Hondsruggebied met het dorp, de es, het bos en de oostelijke lage landen van het stroomdal van de Drentsche Aa.

Het open en gevarieerde landschap van polder, es en Noordlaarderbos wordt breed gewaardeerd. Beheer en beleid wordt uitgevoerd door de Stichting Het Groninger Landschap, en de Vereniging Natuurmonumenten. Ook de Stichting Landschapsbeheer Groningen, Gemeente en Provincie spelen hier ieder hun rol.

Dit Buitengebied wordt op diverse manieren benut:

Door de mens;

1. Als productiegebied voor de in en rond Noordlaren gevestigde agrarische ondernemers.
2. Als woongebied met voornamelijk vrijstaande woningen en boerenbedrijven.
3. Als uitloop- en uitlaatgebied voor mens en huisdier, voor de wandelaar, maar ook de fietser uit de directe omgeving.

4. Als gebied om een buitensport te beoefenen, zoals trainingsrondjes op de fiets, buitenritten te paard of al klootschietend.
5. Als bestemming voor rustzoekers, natuurliefhebbers, recreanten, zowel vanuit de dorpsgemeenschap als van ver daarbuiten.

Door de vele verschijningsvormen uit de natuurlijke omgeving;

1. Als (soms unieke) groeiplaats voor planten en bomen.
2. Als leefgebied voor zoogdieren en als broed- en/of rustgebied voor een grote diversiteit aan vogelsoorten.
3. Als leefgebied voor vissen, amfibieën, vlinders, bijen, hommels, libellen en ontelbare andere insectensoorten, zichtbaar en (vaak ook) onzichtbaar voor de gemiddelde waarnemer.

De commissie beperkt zich hier tot de meer directe leefomgeving van de Noordlaarders en geeft een algemeen inzicht in wat zij via de enquête hebben aangegeven over de richting waarin ontwikkelingen daar al of niet moeten plaatsvinden.

Het overgrote deel van de Noordlaarders geeft aan dat ze ervan doordrongen zijn in een heel bijzondere omgeving te wonen. Van de antwoorden op de enquêtevragen ten aanzien van het buitengebied volgt nu een samenvatting:

Uitbreidingsmogelijkheden

Gevraagd naar uitbreidingsmogelijkheden van het dorp in het buitengebied zijn de bewoners nog steeds zeer terughoudend. Als het al moet, dan niet meer dan 10 woningen. Vaak wordt daarbij de noordkant van het dorp genoemd waar het aanzicht van Noordlaren vervolgens voorzien zou moeten worden van een groenstrook die nu ontbreekt.

Natuureducatie

Op de vraag of er meer behoefte is aan voorlichtingsactiviteiten, reageren van de 172 respondenten 32 mensen positief op de suggestie voor meer info-borden, 38 op die voor meer excursies of lezingen, terwijl 102 mensen er geen behoefte aan hebben.

De vraag naar belangstelling voor een Natuureducatiecentrum plus activiteiten vindt bij 63 van 147 respondenten een positieve respons, 51 zeggen “nee”, terwijl 33 hier geen mening over hebben. Wel wordt daarbij vaak aangegeven dat deze activiteiten geen sterk aanzuigende werking moeten hebben op de aantallen bezoekers aan Noordlaren.

Zichtlijnen en open ruimtes

Net als in 2005 wordt er door een aantal geënquêteerden opnieuw aandacht gevraagd voor de zogenaamde zichtlijnen. Daarbij gaat het om het uitzicht vanaf het dorp op het meer. Bij dit punt is regelmatig onderhoud nabij de meeroever een voorwaarde en dus ook overleg met de beherende instantie.

58 Respondenten vinden dat zichtlijnen vanuit het dorp richting het Zuidlaardermeer hersteld moeten worden. Overleg met Groninger Landschap en mogelijk de provincie hierover is te overwegen. Wat betreft de grote open ruimtes zoals polder en es zijn de meeste Noordlaarders tevreden over de staat van onderhoud en behoud c.q. bescherming. Om Landschapsbeheer Groningen en eigenaren zoals de boeren hierin te ondersteunen zou het oprichten van een “club voor landschapsonderhoud” een mogelijkheid zijn.

Houtwallen en boomsingels

Een aantal respondenten wijst op de noodzaak om de landschappelijke elementen, zoals met name houtwallen en boomsingels, goed te onderhouden en waar nodig (of verdwenen!) te herstellen. Op oudere topografische kaarten is wel te vinden waar Wat verdwenen is. In DOP 2005 kwam dit punt ook ter sprake.

Daarin werd gepleit voor onderzoek naar en subsidies voor verdwenen c.q. in verval geraakte houtwallen. In de afgelopen jaren zijn in dit kader op verschillende plaatsen werkzaamheden verricht door de Stichting Landschapsbeheer Groningen. Vele kilometers houtwallen en boomsingels zijn in ere hersteld of opgeknapt, met oog voor wat leeft en groeit. Dus we kunnen concluderen dat er dingen worden gerealiseerd conform de wensen van toen. Toch is er - gelet op oude kaarten - nog veel te verbeteren, met name langs de oostelijke Hondsrugrand en rond de Besloten Venen. Ook op de Noordlaarderes zijn overhoekjes en braamstruweel verdwenen, zo meldt Natuurmonumenten, waardoor een akkersoort als de Patrijs daar niet meer voorkomt.

Fietsverbindingen

Een groot pijnpunt in het buitengebied tijdens de enquêteperiode was de kwaliteit van fietsverbindingen. Genoemd werden met name de verbinding tussen Noordlaren en Onnen-Haren, waar het fietspad op vele plaatsen in deplorabele staat verkeerde. Echt alarmfase 1 wat de fietsers betreft. Dit werd 43x genoemd!

Intussen vonden in november van het enquêtejaar 2018 werkzaamheden plaats over de hele lengte van dit traject waardoor dit probleem goeddeels is opgelost.

Fietspaden vanaf het dorp en naaste omgeving richting het Noordlaarderbos zijn of waren te smal en slecht onderhouden. Lopende de enquête is ook hier het een en ander gebeurd. De bedekking van deze paden, ook aan de Leemweg bij Appèlbergen, laat echter nog veel te wensen over.

De Polders

Met name in de Zuidlaardermeerpolders heeft sinds het vorige DOP een ingrijpende verandering plaatsgevonden. In die tijd bestond er bij vele betrokkenen nog grote onduidelijkheid over de inrichting van die gebieden, zo bleek uit de uiteenlopende reacties toen.

Inmiddels heeft er een duidelijke compartimentering plaatsgevonden tussen natuurterreinen en boerenland. Veeteelt en landbouw zijn meer geconcentreerd langs de Hondsrugrand, terwijl in de nattere delen van de polders natuurontwikkeling alle kansen krijgt. Een deel van het polderland is via open verbinding met het meer teruggegeven aan de natuur, waardoor er vernatting kan plaatsvinden achter de nieuwe landinwaarts aangelegde dijk. Afhankelijk van de grillen van de natuur - natte en droge tijden - maar ook van gevoerd beleid door de natuurbeherende instantie, zijn er sindsdien elk jaar weer verrassingen met betrekking tot met name de vogelbevolking. Een van de grootste verrassingen was en is het broeden van de Zeearend in 2017 en 2018. Deze spectaculaire nieuwkomer verplaatste zelfs het nest in 2019 naar Noordlaren's grondgebied.

Een andere interessante ontwikkeling die genoemd mag worden, is het feit dat een groeiend aantal agrariërs het belang van natuur en landschap willen en kunnen laten meewegen in hun bedrijfsvoering. Vee speelt ook een belangrijke rol bij het natuurbeheer in de natte polders. Goede samenspraak met natuurorganisaties is daarbij voortdurend een voorwaarde.

Een vergelijkbare ontwikkeling heeft in dezelfde tussenliggende periode plaatsgevonden in het Drentsche Aa-gebied. Rivier-begeleidende dijken zijn (gedeeltelijk) afgegraven, waardoor op gezette tijden in de Westerlanden bij het Noordlaarderbos wisselende waterstanden optreden. Ook dat zorgt voor meer dynamiek in natuur en landschap. In de enquête van 2018 worden weinig tot geen kritische opmerkingen gemaakt over de hierboven genoemde ontwikkelingen en veranderingen. Afgezien van een enkele respondent die toch liever het boerenland van weleer met grotere aantallen weidevogels ziet. Voor die groep vogels worden wel jaarlijks beschermende maatregelen uitgevoerd.

Conclusie over het buitengebied

Uit bovenstaande blijkt dat er onder de deelnemers aan de enquête weinig tot geen belangstelling is voor schaalvergroting of activiteiten die het bestaande historisch-dorpse karakter van Noordlaren en het omliggend breed gewaardeerde landschap geweld zouden kunnen aandoen. Onderhoud en behoud van cultuur-historische en tevens landschappelijke waarden moge een voortdurend aandachtspunt zijn van politiek en instanties.

1.4 Verkeer

Verkeer en vervoer blijken ook belangrijke thema's te zijn voor Noordlaarders. In het DOP1 is een lijst gemaakt met veel knelpunten. Tot op heden zijn er maar een paar hiervan aangepakt, maar daarmee niet altijd volledig opgelost. De commissie heeft in overleg met Veilig Verkeer Nederland (VVN) het een en ander besproken en een aantal verkeerssituaties in Noordlaren bekeken. De aanbevelingen van VVN zijn in bijlage 1 terug te vinden.

Wat is er sinds 2005 allemaal aangepast?

- Het dorp is grotendeels “shared space” geworden; op kruisingen heeft verkeer van rechts voorrang, borden zijn verdwenen en bij het haventje en de Rieshoek is de weg optisch uitgevoerd als groot plein. Op de Zuidlaarderweg zijn dorpsentrees gecreëerd.
- De kruising met de Vogelzangsteeg en de Zuidlaarderweg is tweemaal aangepakt. De eerste keer is de voorrang op de Zuidlaarderweg verdwenen. Verkeer van rechts had hierdoor voorrang. Deze situatie was zeer onduidelijk. Bij de tweede aanpak is de bocht iets verder naar binnen gelegd en is de situatie iets duidelijker en overzichtelijker geworden.
- In de Lageweg (tussen het haventje en de Zuinigstraat), de Kerkstraat en de Boenderstraat is het riool vervangen door een gescheiden riool, en is de weg op nieuw bestraat, waarbij de verkeersdrempels zijn verdwenen.
- De buslijn is met de komst van het asielzoekerscentrum in Onnen verplaatst van de Zuidlaarderweg naar de Lageweg.
- In het dorp zijn verschillende lantaarnpalen vervangen door lage exemplaren. Aan de Zuidlaarderweg, bij het café en bij het haventje is verlichting geplaatst met dorpse uitstraling.

Wat is er sinds 2005 nog niet aangepast?

- De Lageweg heeft nog steeds geen dorpsentrees.
- Kruising Lageweg Vogelzangsteeg.
- Onderhoud/vernieuwing aan fiets-, wandel- en zandpaden.
- Waterafvoer van de Zuidlaarderweg.

Controle op uitgevoerde wegwerkzaamheden

- Bij wegwerkzaamheden in het dorp wordt vaak niet of nauwelijks controle uitgevoerd door de gemeente tijdens het werk. Zo zijn de straatkolken te diep aangelegd, waardoor het fietsen op de Zuidlaarderweg gevaarlijk is. Bovendien zijn bij de bomen de wortels na de wegconstructie nog steeds voelbaar in het wegdek.

Uit de enquête blijkt dat men graag het meeste aandacht wil voor

- Het fietspad langs de Lageweg, Noordlaren via Onnen naar Haren. Dit is in de winter van '18/'19 grotendeels gerealiseerd.
- Het fietspad langs de Zuidlaarderweg via de Appelbergen naar Haren.
- Alle fietspaden richting bos.
- Snelheid op de doorgaande wegen.
- Geluid van motoren (hinderlijk).
- Bussen....: terug op de Zuidlaarderweg i.v.m. breedte (gevaarlijke situaties Lageweg en Zuidveld)

1 Gemeten gemiddelde snelheden dorp d.m.v. GPS.

Wat moet er nog gebeuren?

- Fietspad langs de Zuidlaarderweg grondig renoveren.
- Fietspaden richting het Noordlaarderbos verbreden en nieuwe laag schelpen aanbrengen. Heggen bijhouden van/door particulieren.
- Lageweg vanaf Zuinigstraat richting De Bloemert optisch opnieuw inrichten.
- Dorpsentrees maken op de Lageweg en die op de Zuidlaarderweg aanpassen (vernauwen).
- Buslijn terug op de Zuidlaarderweg
- Rijtijden bussen uitbreiden (>70% van respondenten)
- Snelheidsbeperking op doorgaande wegen, maar niet met drempels; wegaanduiding d.m.v. zwervkeien en plaatsen borden “aantal keer rechts voorrang”, en borden “motoren lage toeren”.
- Aan Zuidlaarderweg straatkolken verwijderen uit de molgoot en water weer af laten vloeien naar de berm.
- Lantaarnpalen in het hele dorp gelijk.
- Aanleg gescheiden riool doortrekken naar de rest van het dorp.

2 Mogelijk bord motorenoverlast

3 Mogelijke dorpsentree

Wat kan het dorp zelf doen of wat zijn mogelijke burgerinitiatieven?

- Schilderen grote zebra op het wegdek voor De Rieshoek.
- Stickers 30 plakken op rolcontainers.
- Plantenbakken plaatsen langs de rijbaan.
- Bij schade, verzakkingen of andere defecten in de openbare ruimte kunnen inwoners dat zelf melden bij Meldstadapplicatie of op de website van de gemeente Groningen.

Hoofdstuk 2 Wonen in Noordlaren

Dit hoofdstuk is als volgt ingedeeld

1. Vraagstelling
2. Historie
3. Dorpsgezichtsbepalende elementen
4. Aantal inwoners
5. Sterke punten
6. Zwakke punten
7. Verbeterpunten
8. Toekomstscenario

2.1 Vraagstelling woonfunctie

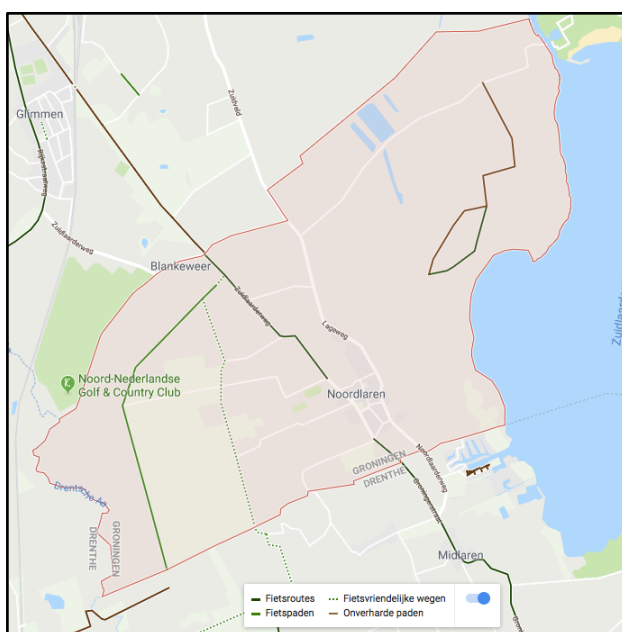
Voor het DOP2 is het beantwoorden van de volgende twee vragen centraal gesteld;

- a. Welke verbeterpunten rondom het thema *wonen* kunnen we anno 2018 constateren?
- b. Dient er nieuwbouw te worden gepleegd en zo ja in welke omvang en op welke locatie(s)?

2.2 Historie woonfunctie (*)

Noordlaren ligt op de oostelijke rand van de Hondsrug. In het westen loopt de Hondsrug af naar het dal van de Drentsche Aa en in het oosten naar het Hunzedal waarin in de middeleeuwen het Zuidlaardermeer ontstond. Het dorpsgebied grenst in het noordwesten aan Glimmen; de grens loopt hier langs de Pollselaan en de Zuidlaarderweg. In het noorden vormen de boomsingel noordelijk van de Vogelzangsteeg, de Waterdijk en de Mansloot plus de Oeverpolder de grens met het dorpsgebied van Onnen. Aan de zuidzijde loopt de grens met Midlaren. Dit is eveneens de provinciegrens met Drenthe.

(*) bron: Wikipedia.org

Kaart dorpsgrens

Noordlaren lag vroeger aan twee doorgaande routes. Aan de oostelijke zijde aan de onverharde weg van Haren via Onnen naar Zuidlaren en aan de westelijke kant de weg van Glimmen naar Zuidlaren (de Oude Coevorderweg, nu Zuidlaarderweg). Het dorp is ontstaan rond twee brinken waarvan er nog één deels aanwezig is: het pleintje bij de haven. Het dorp kent geen aanwijzing als Beschermd Dorpsgezicht maar wel een variëteit aan Rijks- en Gemeentelijke monumenten alsmede diverse Karakteristieke Panden. De Kerkstraat wordt met haar bebouwing en klinkerbestrating met opsluiting van veldkeijtes gezien als de meest karakteristieke straat van het dorp.

De afgelopen eeuw is Noordlaren in een zeer bedaagd tempo en op een min of meer organische wijze gegroeid. Opvallend in vergelijking met omliggende dorpen is de zeer geringe groei sinds WOII. Globaal is deze groei als volgt weer te geven:

1945 – 1970 : In de eerste decennia na de oorlog werd het dorp uitgebreid aan de Middenstraat met een elftal woningen. Ooit was er in deze jaren sprake van grootschaliger nieuwbouw maar daarvan is het nooit gekomen. Integendeel, in de jaren '60 werden Noordlaren en Onnen aangewezen als 'groene zone' waarin alleen nog voor de eigen behoefte zou mogen worden gebouwd. In deze periode zien we dat er verspreid over het dorp – onder meer in de Noorderstraat, 't Wegje, de Zuiderstraat en aan de Lageweg - diverse woningen zijn gebouwd.

1970 – 1990 : Begin van de jaren '70 werd in een nieuw bestemmingsplan vastgelegd dat er nog slechts ruimte was voor vijftig nieuwe woningen. De inwoners kwamen in verzet, met name tegen de uitbreidingen aan de zuidzijde van Noordlaren. Wel werden er twaalf 2/1 kapwoningen gebouwd aan de Noorderstraat. Later werd overigens een deel van het uitbreidingsplan van het dorp van tafel geveegd. De Gemeente mocht geen huizen nabij een houtwal in het dorp bouwen. Noordlaren werd door de Provincie aangewezen als dorp met grote waarde waar alleen maar aangepaste nieuwbouw mogelijk zou zijn en verder niets aan het dorp mocht worden veranderd. In de jaren '80 werd een aantal sociale huurwoningen gebouwd aan het Hovenpad en Achter de Hoven.

1990 – heden : In de jaren '90 kwam er – na de sloop van voormalig kleuterschool Het Hovenhoekje – ruimte voor de bouw van nogmaals dertien koopwoningen aan de Steegakkers. Daarnaast is er incidenteel her en der een nieuwe woning geplaatst.

2.3 Huidig dorpsuiterlijk

Veel respondenten van de enquête juli 2018 hebben aangegeven dat ze grote waarde hechten aan het behoud van het huidige dorpsgezicht. Daarom ziet u hieronder een lijst van de genoemde te beschermen gebouwen en locaties, waaronder ook zichtlijnen en open ruimtes.

Locaties: dorpskern, haventje, begraafplaats, polder, zichtlijnen meer en bos, es, zandwegen, hunebed, open ruimtes in het dorp, Drentsche Aa.

Gebouwen: kerk, Hoeksteen, molen, monumentale boerderijen, Rieshoek.

Voor veel dorpsgenoten vormen deze mede de charme van het dorp.

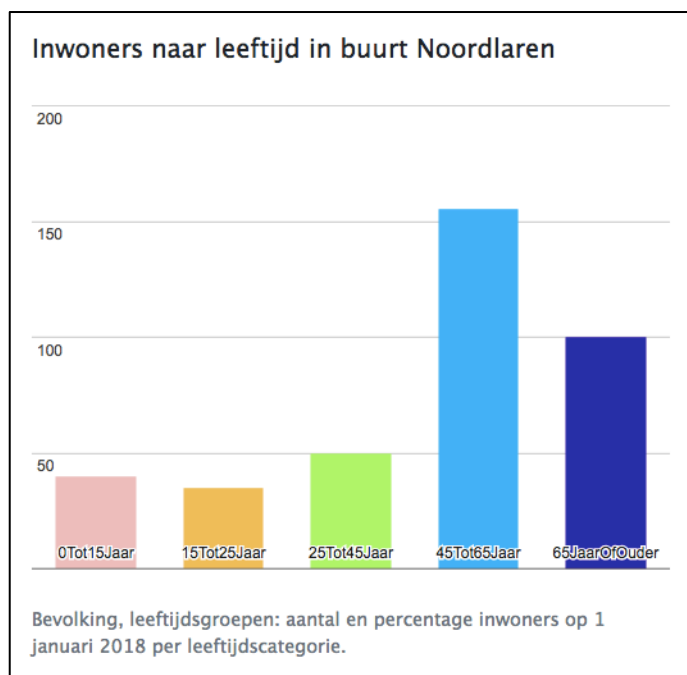

Bartholomeuskerk

2.4 Aantal inwoners (**)

D.d. 15 augustus 2017 telt Noordlaren 542 inwoners waarvan 275 vrouwen en 267 mannen.

(**) bron: gemeente Haren

Bron: allecijfers.nl/2018/dorpskern

2.5 Sterke punten woonfunctie Noordlaren.

Noordlaren ligt op de helling van de Hondsrug tussen het Noordlaarderbos en Appèlbergen en de Hunzelaagte met het Zuidlaardermeer. Daarnaast ligt Noordlaren in de relatieve nabijheid van Assen en Groningen (beide ca. 15 km) en de A28 (ca. 3 km). Het woonmilieu in Noordlaren is voor velen zeer aantrekkelijk als het gaat om de landschappelijke kwaliteit, historische omgeving en bebouwing, woonveiligheid alsmede ruimte en rust.

Uit de enquête komt naar voren dat 155 personen de vraag “Hoe bevalt u het wonen in Noordlaren?” beantwoordden. Opvallend is dat 7 personen het antwoord ‘voldoende’, 41 personen het antwoord ‘goed’ en maar liefst 107 personen het antwoord ‘zeer goed’ geven.

2.6 Zwakke punten woonfunctie Noordlaren.

De kwaliteiten van het dorp zijn voor haar inwoners evident. Desalniettemin worden er wel heldere signalen afgegeven over die punten die verbeterd zouden kunnen c.q. moeten worden. Dit gaat van zorgen met betrekking tot het landschap, het behoud van kinderopvang in het dorp, het toevoegen van een ontmoetingsplaats in de vorm van bijvoorbeeld een bakkerij in het dorp tot de irritatie over de te hoge verkeerssnelheid op met name de beide doorgaande wegen (Zuidlaarderweg en Lageweg) en de voor velen matige openbaar-vervoervoorziening.

2.7 Verbeterpunten woonfunctie Noordlaren.

Uit de enquête komt naar voren dat diverse suggesties vanuit de bevolking worden ingebracht om de aantrekkelijkheid die Noordlaren als woonomgeving al heeft te versterken. De vijf meest genoemde suggesties zijn, in willekeurige volgorde:

- Betere voorzieningen via openbaar vervoer.
- Kritisch kijken naar de route van de busverbinding door het dorp.
- Verkeerscontroles in/rondom het dorp op gebied van snelheid.
- Snelheidsbeperkingen op met name Zuidlaarderweg en Lageweg.
- Een kleine dorpswinkel.

2.8 Toekomstscenario wonen.

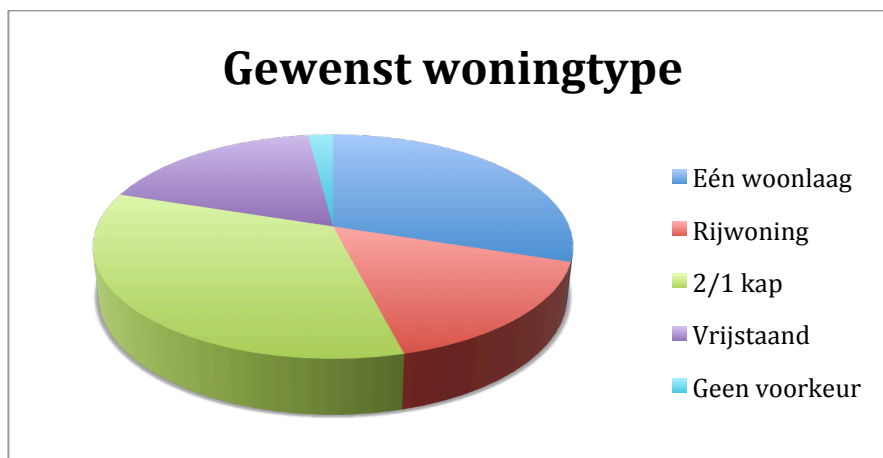
Uit de enquête blijkt dat 47% van de respondenten (159 beantwoordden deze vraag) het aanbod van koopwoningen in Noordlaren voldoende vindt. Van hen vindt 21% van niet en 32% heeft hierover geen mening. Van de 51 antwoorden op de vraag “In welke prijsklasse het aanbod koopwoningen dan groter zou mogen zijn?” reageren 43 personen: onder de €300.000,-- en 8 van de 51 geven aan: tussen €300.000,-- en €500.000,--.

Eveneens werd in de enquête gevraagd naar de mening over het aanbod huurwoningen in het dorp. Hierop kwamen 161 antwoorden waarvan meer dan de helft (53%) van de respondenten aangeeft geen mening te hebben, 33% zou meer huuraanbod willen zien (41 van 71 reacties: tot €711,--/maand (= huurliberalisatiegrens 2018) en 30 reacties richten zich op het middenhuursegment dat ligt tussen €711,-- en €1.000,--/maand) en 14% vindt het goed zoals het nu is.

Dan het thema “nieuwbouw van woningen”. Op de vraag “Zijn inwoners van Noordlaren voorstander zijn van nieuwbouw?” reageren 160 respondenten. Hiervan geeft 34% aan voorstander te zijn, 53% is tegen nieuwbouw in en rond het dorp en 13% heeft hierover geen mening. Interessant is om te zien welke opmerkingen bij deze vraag worden gegeven; de top 3:

- Geen nieuwbouw! Noordlaren moet een rustig en authentiek dorp blijven.
- Ja, een aantal – niet te dure – woningen bijbouwen voor gezinnen, ouderen en starters op de woningmarkt.
- Ja, maar alleen binnen de bestaande dorpskern. Boerderijen opsplitsen in meerdere wooneenheden. Uitgezocht zou moeten worden welke locaties zich hiervoor zouden kunnen lenen.

Interessant is het ook om te vernemen *welk woningtype men graag gebouwd zou willen zien en aan welke aantallen we dan zouden mogen denken*. Van de 83 respondenten die de vraag over het woningtype hebben beantwoord gaven 25 personen aan bij voorkeur een woning met één woonlaag (geschikt voor ouderen en minder validen) gebouwd te zien worden, 13 liever een rijwoning, 28 een half vrijstaande woning, 15 een vrijstaand huis en 2 maakte het niet uit. Vervolgens gaven 22 van de 56 personen aan minder dan 10 woningen te denken, 30 aan een aantal tussen 10 en 20 en 4 respondenten aan meer dan 20 woningen.

Tenslotte voor wat betreft het thema ‘wonen’ suggesties ten aanzien van waar dan volgens de voorstanders nieuw gebouwd zou mogen worden. Opvallend is dat – net als bij het DOP van 2002 – met name de locatie ten noorden van de Steegakkers wordt genoemd (Een overzicht met meer genoemde locaties is bij Vereniging Dorpsbelangen bekend). Sommigen zijn van mening dat de entree aan die zijde van het dorp onvoldoende authenticiteit uitstraalt als gevolg van de daar in de jaren ’90 gebouwde woningen en het dorpsaanzicht daarom aan die zijde verbeterd zou mogen worden. Verder wordt aangegeven dat open plekken in het dorp wellicht mogelijkheden bieden maar bestaande zichtlijnen en de natuur dienen te worden gerespecteerd.

Hoofdstuk 3 Leefbaarheid van Noordlaren

3.1 Inleiding

Wat kan de Noordlaarder in het dorp vinden en wat doet en zoekt men elders? In hoeverre bepaalt de aanwezigheid van of het gemis aan faciliteiten en activiteiten de leefbaarheid van Noordlaren?

Middels een aantal open- en meerkeuzevragen wordt een beeld gevormd over veiligheid, betrokkenheid en wensen. Tevens worden de aanwezige faciliteiten en activiteiten zoals deze anno 2018 aanwezig zijn in het dorp kort benoemd. De overgrote meerderheid van de respondenten is ouder dan 25 jaar. Dit heeft invloed op vragen betreffende bijvoorbeeld mobiliteit.

3.2 Winkels & Horeca

Het dorp zelf heeft behalve een slagerij, groenteboer en SRV-wagen verder geen winkels meer. De dagelijkse boodschappen doet men dan ook voornamelijk in Zuidlaren en Haren. Er bestaat de mogelijkheid tot thuisbezorgen, een service die echter niet door alle grootgrutters in de omgeving wordt verleend aan het postcodegebied 9475 t/m 9756.

Voor mensen met beperkte mobiliteit en/of weinig tijd is dit een gemis.

Op de open vraag: “Wat mist men in Noordlaren?” beantwoordt 30% van de ondervraagden dat een (buurt)winkel met postagentschap en pinautomaat gewenst is. Het feit dat 70% dit blijkbaar minder belangrijk vindt, kan te verklaren zijn door de verhoogde mobiliteit van de inwoners, de thuisbezorgservice en de uitgebreide openingstijden van de grote winkels in nabijgelegen woonkernen zoals Zuidlaren, Haren en Eelde.

Noordlaren heeft momenteel nog twee horecagelegenheden binnen de dorpsgrenzen.

3.3 Openbaar Vervoer

Ondanks het feit dat de bewoners van Noordlaren voor een groot stuk aangewezen zijn op omliggende gemeenten en tevens buiten het dorp werken, heeft Noordlaren nog slechts één buslijn. Lijn 51, via de Lageweg, rijdt alleen beperkt op weekdagen. In alle andere gevallen moet men vanaf Glimmen of Zuidlaren dan wel met eigen vervoer reizen.

Uit 155 antwoorden geven 144 respondenten het OV een onvoldoende (een score < 3 op een schaal van 1 – 5). Van de 146 ondervraagden geven 105 aan dat het herinvoeren van de busverbinding via de Zuidlaarderweg de kwaliteit van het OV aanmerkelijk zal verbeteren.

Desondanks noemt, op de vraag: “Mist u iets in Noordlaren?”, slechts een klein aantal (9) de beperkte OV-mogelijkheden. Men heeft zich kennelijk geschikt naar deze beperking en maakt gebruik van alternatief (eigen) vervoer. Hierbij moet gedacht worden aan auto, scooter maar ook de laatste jaren sterk in opkomst zijnde e-bike.

3.4 Cultuur

Noordlaren kent een hecht verenigingsleven waar de bewoners veelvuldig gebruik van maken, al dan niet in combinatie met een lidmaatschap van een club/vereniging elders. Van de respondenten kiest 47% o.a. voor een activiteit in het dorp zelf. Momenteel zijn er meerdere clubs/verenigingen actief. De meest zichtbare hieronder zijn:

- ‘Vereniging Dorpsbelangen’ - redactioneel verantwoordelijk voor de dorpskrant -, streeft ernaar overkoepelend te zijn voor de activiteiten in het dorp en partijen te

verbinden. In deze hoedanigheid is zij de spreekbuis richting de gemeente en ontvanger/verdelers van subsidies zoals o.a. het leefbaarheidsfonds.

- 'Ijsvereniging de Hondsrug'; landelijk bekend van de bijna jaarlijkse schaatsmarathon. Beheert en onderhoudt de ijsbaan waar jaarlijks dankbaar gebruikt van wordt gemaakt door leden en niet-leden uit de wijde omtrek.
- 'Stichting Beheer Sportvelden' (SBS); beheert en onderhoudt de sportvelden.
- 'Stichting De Hoeksteen', beheerder van De Hoeksteen (het dorps huis). Het gebouw is in eigendom van de kerk en door de Gemeente Haren gepacht en ter beschikking gesteld.
- 'Stichting De Rieshoek'; is een nieuwkomer in het dorpsleven. Gevestigd in de oude lagere school (1908) streeft de stichting naar een veelzijdige invulling van het pand zodat De Rieshoek een grote rol kan blijven spelen in de leefbaarheid van Noordlaren.

Andere, zeer actieve verenigingen zijn:

- 'Stichting Festiviteiten'; bekend van o.a. het jaarlijks Paasvuur, de straatfeesten en het 5-jaarlijks Dorpsfeest.
- 'Noordlaren Muziek'; organisator van concerten in de Bartholomeuskerk, gekenmerkt door hoge kwaliteit en grote diversiteit. Het succes van deze vereniging blijkt eens te meer uit de onlangs aan haar voorzitter uitgereikte 'Dickens Award'.
- Ouderensoos.
- 'Vrouwen van nu'.
- 'Kidsclub'.
- Kaartclubs

Het verenigingsleven bindt de Noordlaarders. Zoals overal staat en valt het succes van de clubs en verenigingen met de inzet van de vrijwilligers. In Noordlaren is nagenoeg iedereen wel betrokken bij één of meerdere activiteiten, hetzij als deelnemer, hetzij als vrijwilliger. Het is een grote bindende positieve factor voor de leefbaarheid van Noordlaren!

In de enquête konden de deelnemers middels een open vraag aangeven wat Noordlaarders verbindt, waarbij meerdere antwoorden mogelijk waren.

Naast het verenigingsleven biedt Noordlaren natuurlijk voor zowel haar eigen inwoners alsook bezoekers een aantal fraaie bezienswaardigheden waaronder:

- De uit de 13^e eeuw stammende Bartholomeuskerk.
- Molen 'De Korenschoof' die - bediend door vrijwilligers - nog maalt voor enkele klanten.
- Het haventje van 'De Boermark', een gezellige (rust-)locatie voor fietsers en wandelaars.
- De fiets- en wandelpaden over de es en door de Oostpolder.

3.5 Informatie

Er zijn twee hoofdbronnen van lokale informatie voor de dorpingen. Ten eerste de inmiddels in haar 39^e jaargang/240 nummers verschijnende Dorpskrant 'Noordlaren'. Deze tweemaandelijks krant is inmiddels gegroeid tot een professioneel uitziend, meerkleurenblad met een oplage van 320 stuks. De redactie plaatst ingezonden stukken en artikelen van, door en voor de dorpsbewoners. Alle leden van de vereniging 'Dorpsbelangen' ontvangen het blad aan huis.

Voor meer actuele berichtgeving is er nu de eigen website: www.noordlaren.eu. Hier vinden inwoners het laatste nieuws en informatie over het verenigings- en clubleven.

Ook de website wordt geredigeerd door het team van de Dorpskrant.

Daarnaast wordt er druk 'geflyerd' door de diverse organisaties in Noordlaren.

In de enquête wordt niet speciaal ingegaan op de krant en de website. Bij de open vragen wordt er door de respondenten ook niet aan gerefereerd, wat zou kunnen duiden op tevredenheid.

3.6 Zorg

Zorg is aanwezig in de vorm van Kinderopvang (OKI) en de Ouderen-Sociëteit. Zoals ook blijkt uit de antwoorden op de vragen wordt naberschap en saamhorigheid hooggeprezen. De zelfredzaamheid van het dorp is groot.

Daarnaast voorziet de Gemeente nog in zaken zoals: maaltijdservice, vervoer, de telefooncirkel, etc.

3.7 Trefpunten

Van de 147 ondervraagden stellen 123 dat een trefpunt c.q. een voorziening met zaalfaciliteiten gewenst is. Op de vraag: "Wat verbindt Noordlaarders" wordt sterk gerefereerd aan verenigingen, festiviteiten en De Rieshoek. Men mag concluderen dat er behoefte is aan deze faciliteiten. Noordlaren is dan ook ruim voorzien. Immers de bewoners hebben de beschikking over:

- De Hoeksteen voor kleine (vergaderingen, kaartavonden, ouderensoos) en grotere (nieuwjaarsborrel) bijeenkomsten.
- De Rieshoek faciliteert voor menig club en vereniging in het dorp.
- De Bartholomeuskerk voor kerkdiensten en culturele activiteiten.

Sinds DOP1 zijn enkele destijds genoemde verbeterpunten ter harte genomen. Zo ligt er inmiddels een fraaie jeu-de-boulesbaan op het oude schoolplein en biedt het haventje enige faciliteiten voor fietsers en wandelaars.

Eén van de meest significante veranderingen in het dorpsleven (zeker spraakmakend) na het schrijven van DOP1 in 2005 is de bestemmingsinvulling van het oude schoolgebouw De Rieshoek; hier eerder vermeld. Een relatief jonge stichting streeft ernaar om het gebouw een multifunctionele invulling te geven teneinde de leefbaarheid in het dorp te verhogen door ruimte ter beschikking te stellen aan (para-)commerciële instellingen/bedrijven. De stichting doet dit met veel energie, inzet en zichtbaarheid. Bij het inrijden van het dorp aan de noordzijde is men vaak getuige van allerlei activiteiten in en rond het oude schoolgebouw.

Het is de Gemeente niet ontgaan dat er in de relatief kleine dorpsgemeenschap twee goed functionerende faciliteiten voorhanden zijn. In het eerste geval geeft ook de enquête (zij het indicatief) aan dat er keuzes gemaakt dienen te worden. Van de 91

respondenten geven 21 in een open vraag aan dat er een ‘spanningsveld’ dreigt te ontstaan.

De DOP-enquête is niet bedoeld om duidelijkheid te geven omtrent deze specifieke kwestie alleen, maar wil slechts aangeven wat de mensen bezighoudt. De conclusie hier moet zijn dat verder onderzoek/overleg gewenst is. Tijdens het schrijven van dit DOP2 zijn gesprekken tussen partijen opgestart en ideeën uitgewisseld.

3.8 De School....

....is niet meer. Was er in 2005 nog sprake van “een bloeiende school” met initiatieven tot een bredere opleiding. In 2012 was het leerlingenaantal al dusdanig gezakt dat de ondergrens, waarbij kwalitatief onderwijs niet langer efficiënt en rendabel kon worden gegeven, werd bereikt. De school werd gesloten en ouders van jonge kinderen zijn nu voor Lager Onderwijs aangewezen op Glimmen en Haren.

Sindsdien is de demografie van het dorp veranderd. Ouderen vertrekken en maken plaats voor jonge gezinnen. Exacte gegevens ontbreken maar er is zeer zeker sprake van een aanwas van (lagere) schoolgaande kinderen in het dorp. Toch wordt het ontbreken van een school slechts door weinigen (7) van de respondenten als een gemis gezien.

3.9 Veiligheid

De commissie wilde van de bewoners in Noordlaren weten hoe veilig zij zich in hun dorp voelen ten aanzien van criminaliteit. Welke soort criminaliteit men vreest en hoe dit eventueel zou moeten worden aangepakt.

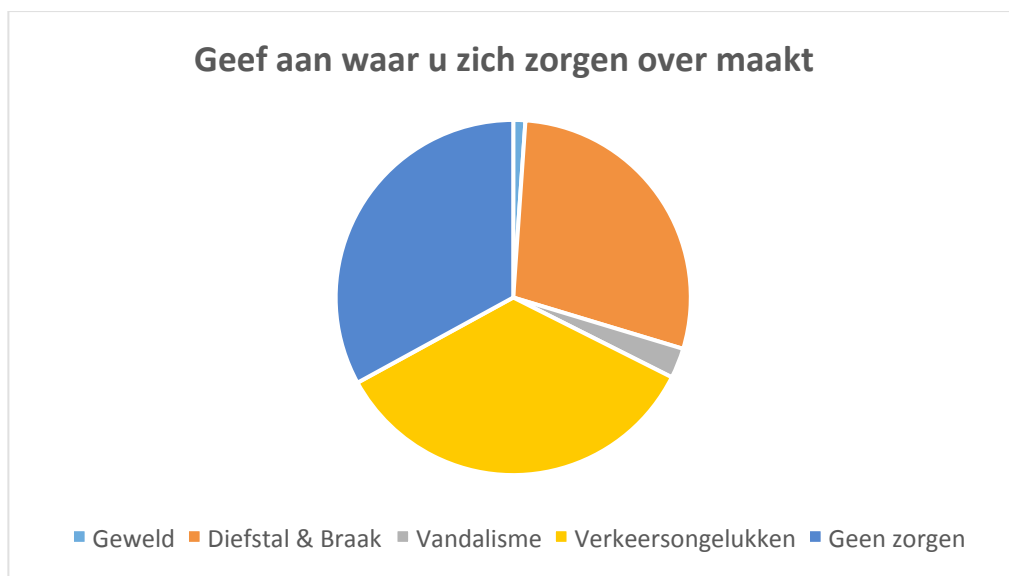
De ondervraagden konden hun gevoel van veiligheid uitdrukken in een nummer: 1 – onveilig – t/m 5 – erg veilig. Deze vraag werd door een groot aantal respondenten beantwoord waaruit bleek dat 97% zich erg veilig voelt.

Op de vraag wat men het meest vreest wordt door 28% van de ondervraagden braak en diefstal genoemd.

Van de ondervraagden vindt 68% dan ook dat er geen behoefte is om eventuele criminaliteit pro-actief te lijf te gaan door bijvoorbeeld het inzetten van een buurtwacht en/of app op de mobiele telefoon.

Voelt u zich veilig in Noordlaren?	
1 = onveilig/5 = erg veilig	
	respondenten
1	1
2	1
3	3
4	51
5	115
Totaal respondenten	171

Criminaliteit zoals men die kent in de grotere gemeenten en steden, wordt in Noordlaren niet aangetroffen en dus niet gevreesd. Tekenend is wel dat de verkeersveiligheid als laag gezien wordt. Het is een terugkerend thema dat door de respondenten in menige open vraag ingebracht wordt en de bewoners meer zorgen baart dan aan criminaliteit gerelateerde onveiligheid.

3.10 Dorpscoöperatie Noordlaren (in oprichting)*

Uit de enquête is gebleken dat er belangstelling is voor duurzame energie. Eén van de initiatieven is die van De Dorpscoöperatie. Deze wil activiteiten stimuleren, initiëren, organiseren en ondersteunen die de gemeenschap in Noordlaren en omgeving ten goede komen. Centrale thema's zijn: duurzaamheid, leefbaarheid, vitaliteit (zorg en welzijn) en economie.

Zie bijlage 6

Hoofdstuk 4 Werkgelegenheid

Is het wenselijk dat de werkgelegenheid en daarbij bedrijvigheid (aan huis) in het dorp vergroot worden?

Het DOP beoogt niet de huidige werkgelegenheid in het dorp te onderzoeken en daarmee een vergelijking te maken met het verleden. Wel wilde de commissie van de bewoners weten of het wenselijk is de infrastructuur aan te passen zodat werkgelegenheid gestimuleerd wordt.

De bovengenoemde vraag werd 133 maal beantwoord. De uitslag is enigszins verdeeld: 60% vindt dit niet wenselijk. De overige 40% vindt het wenselijk maar benadrukt dat de bedrijvigheid kleinschalig dient te zijn en bijvoorbeeld vanuit de eigen woning.

Er wordt een aantal suggesties gedaan zoals:

- Bedrijven verenigen onder één dak (bijv. De Rieshoek); 14 maal.
- Geen overlast veroorzakende bedrijven; 10 maal.
- Winkels: 6 maal.

De Noordlaarder is klaarblijkelijk gesteld op rust en ziet het dorp in de eerste plaats als een woonlocatie in plaats van als een plek om te werken. Het niveau van de werkgelegenheid in het dorp speelt geen rol bij de beslissing om hier te wonen. Men heeft geen behoefte Noordlaren economisch gesproken “op de kaart” te zetten maar accepteert wel kleinschalige bedrijven die de rust niet verstoren.

Sinds 2017 zijn er bij de KvK 16 nieuwe inschrijvingen bekend vanuit Noordlaren. Het totaal aantal inschrijvingen overschrijdt de 50. Een groot aantal is publiek bekend en actief. Het overgrote deel is actief maar “achter de voordeur” in de vorm van een éénpersoons bedrijf, maatschap, stichting of andere rechtsvorm (bron: Drimble). Zoals eerder vermeld is er geen onderzoek gedaan naar waar, geografisch, de Noordlaarder werkt. De commissie heeft geen reden te veronderstellen dat de trend gewijzigd is sinds DOP1 aangezien een zeer groot aantal van de bewoners buiten het dorp werkt. Wat blijft opvallen is het aantal inschrijvingen bij de KvK.

Hoofdstuk 5 Sociale samenhang

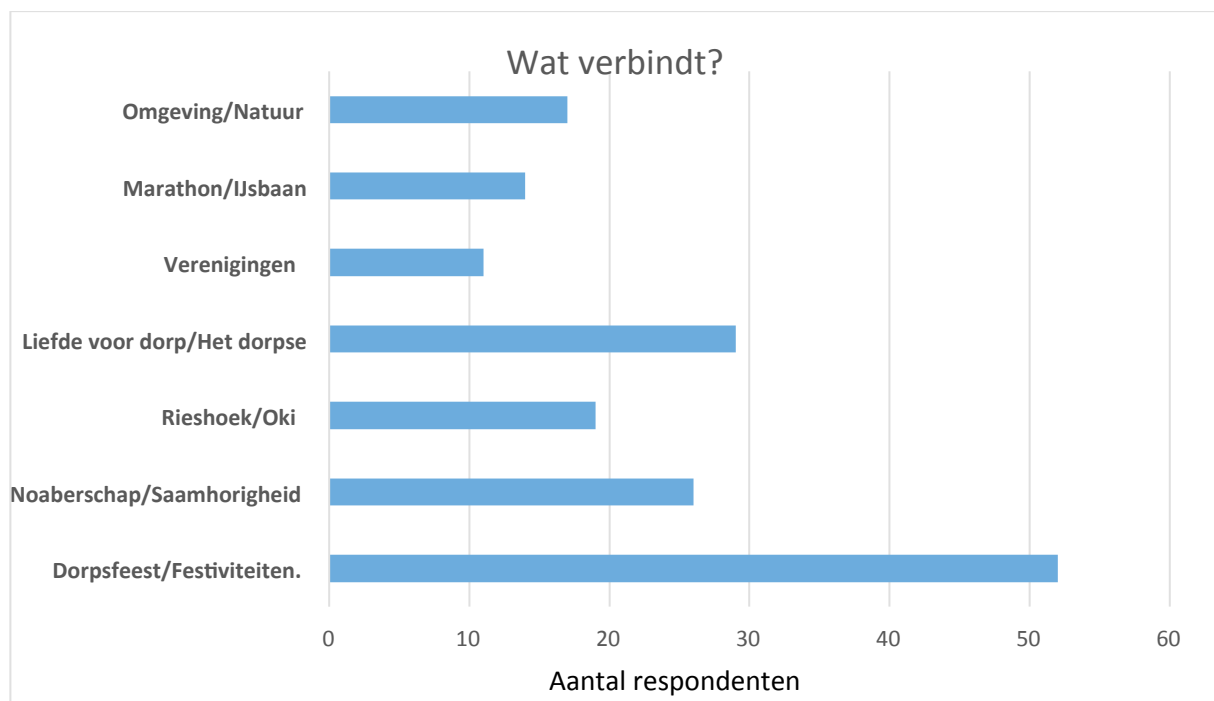
Eén definitie van sociale samenhang is de mate waarin mensen en groepen van mensen interactie hebben; bijvoorbeeld via netwerken, verenigingen, gemeenschappelijke doelen, etc.

De commissie stelt de dorpsbewoners tweemaal een directe vraag gerelateerd aan sociale samenhang:

- a. Wat verbindt Noordlaarders?
- b. Wat verdeelt Noordlaarders?

Verder is er gekeken naar de uniformiteit van antwoorden op de diverse vragen met betrekking tot Verkeer, Veiligheid, Wonen, Openbare Ruimten, Leefbaarheid, etc. Er is hierbij dan met name gelet of er grote verschillen van opvattingen bestonden over deze voor het dorp belangrijke onderwerpen.

Uit bovenstaande kan een aantal eerste observaties worden gemaakt over de mate van sociale samenhang en interactie in Noordlaren en - minstens zo belangrijk - in hoeverre deze gewenst lijkt.

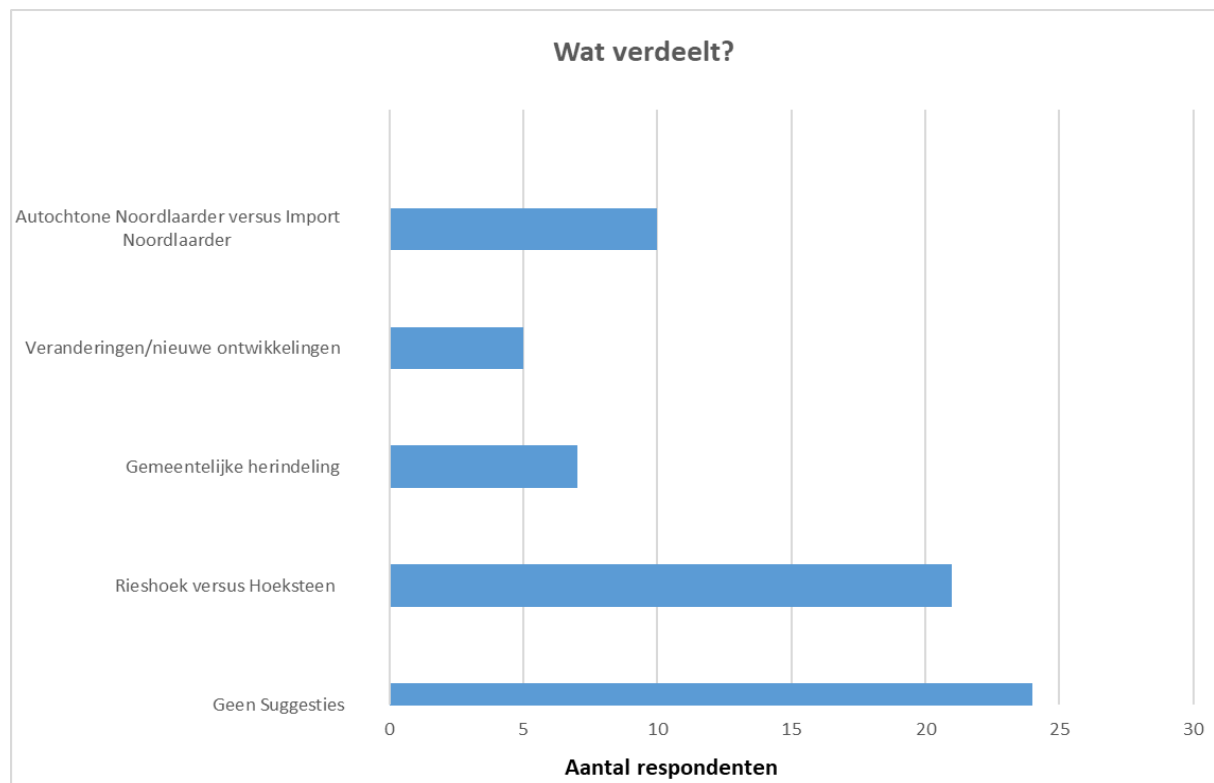

De open vraag, "Wat verbindt?", wordt door 165 respondenten beantwoord. Allereerst springen het dorpsfeest en de festiviteiten eruit. Wellicht is dit te verklaren omdat 2018 het lustrumjaar is geweest waarin het dorpsfestival groots is gevierd. Niettemin kan ook uit deze vraag opgemaakt worden hoezeer het verenigingsleven het dorp verbindt. Want naast de verenigingen die betrokken zijn bij het dorpsfeest en festiviteiten zoals o.a. De Koningsdag, verwezen 44 van de ondervraagden naar de andere verenigingen zoals omschreven in hoofdstuk 3.

Zo blijkt uit de enquête dat het verenigingsleven en het dorpse/de saamhorigheid de gemeenschappelijke delers zijn die de sociale samenhang bevorderen.

De open vraag, “*Wat verdeelt?*”, wordt door slechts 78 van de 165 respondenten beantwoord, van wie 35 met hetzij geen mening of een mening die door minder dan 5 anderen gedeeld werd.

Opvallend is dat 21 van de 165 respondenten (13%) vindt, dat gebruik maken van twee locaties om de dorps- en verenigingsactiviteiten te faciliteren leidt tot verdeeldheid. De Noordlaarders maken echter van beide gelegenheden gebruik, afhankelijk van de vereniging en de *activiteit*. De Vereniging Dorpsbelangen werkt samen met De Hoeksteen en De Rieshoek om tot een voor beide locaties efficiënte bestemming te komen die tegemoetkomt aan de belangen van betrokkenen. In de bijlagen komen zowel De Hoeksteen als De Rieshoek aan het woord.

Duidelijk is dat vanuit een sociale, praktische en financiële positie de bestemmingen en doelstellingen van beide locaties en organisaties geëvalueerd dienen te worden.

De Gemeentelijke Herindeling roept zorgen en vragen op. Noordlaarders maken zich zorgen over verstedelijking, het dichtbouwen van open ruimtes, minder betrokkenheid bij dorpszaken. Ze zijn bang dat de dorpscultuur zal verdwijnen en dat het dorpsbelang ondersneeuwt in de stadsproblematiek. Men verwacht een grotere afstand tot de politiek en de ambtenaren, een stijging van de gemeentelijke heffingen en ook, dat er minder geld zal zijn voor voorzieningen en diensten en dat die zelfs zouden kunnen verdwijnen. Hierover werden meer dan 144 opmerkingen gemaakt.

Daarentegen zijn er ook positieve verwachtingen (door ruim 70 respondenten).

Men hoopt onder meer op beter onderhoud van wegen, van straatmeubilair en op verbeteringen aan fietspaden. Tevens hoopt men op een open samenwerking tussen de gemeente Groningen en het dorp Noordlaren, zodat een helderder beleid, met goede ondersteuning en belangenbehartiging voor het dorp mogelijk zal zijn. Noordlaarders willen ook 4x per jaar gratis gebruik kunnen maken van de Stainkoeln.

De verwachting is ook, dat OV-voorzieningen zullen worden uitgebreid. Dit in verband met ouderenbeleid, milieubeleid en duurzaamheidsmaatregelen die meer en meer nodig zullen zijn in de toekomst.

Er wordt verwacht van onze nieuwe gemeente, dat men gericht zal zijn op sterk natuurbeleid, goed landschapsonderhoud met respect voor de rijke landschappelijke en cultuurhistorische omgeving. Daarbij verwacht men dat de groene zone tussen Haren en Groningen en die rondom het historische dorp Noordlaren gehandhaafd zullen blijven. Kortom, de bewoners van Noordlaren willen samen met de gemeente graag het dorpskarakter behouden. Men wil tenminste op de huidige voet verder en pleit nadrukkelijk voor het open blijven van het gemeenteloket in Haren.

Conclusies en aanbevelingen

Rond Noordlaren vinden we historisch, natuurhistorisch en archeologisch erfgoed, in een ook geologisch opmerkelijk contrasterend landschap. Twee laaggelegen beekdalen op veenbodem met ertussen de hoger gelegen Hondsrug op zand, met keileem in de ondergrond. Deze licht glooiende zandrug wordt aan de noordflank van het Noordlarens grondgebied doorsneden door de Besloten Venen, een groen dwarsdal, aangewezen als toekomstige natte verbindingszone.

De uitkomsten van de enquête laten zien dat de meeste geënquêteerden zich er terdege van bewust zijn in een bijzondere omgeving te wonen. De vele bezoekers uit de wijde omgeving die zich er komen ontspannen getuigen van dezelfde waardering of liefde voor deze streek. Voor al deze gebruikers is het van belang dat in het Buitengebied de wandel- en fietspaden, de zand- en gravelwegen regelmatig goed worden onderhouden inclusief verversing van weg- c.q. padbedekking.

Dat het gebied ook in breder verband gekoesterd en - deels - beschermd wordt, blijkt uit de inspanningen van eerder genoemde beschermende instanties en erkenning door UNESCO als Werelderfgoed. Bovendien levert de streek drinkwater, dat aan weerszijden van de noordelijke Hondsrug gewonnen wordt en worden er mooie producten geproduceerd door onder andere de landbouw en de veehouderij.

Zoekopdrachten in verband met mogelijke woonlocaties in dit landschap - dus los van het dorp zelf - , waarvan ten tijde van het LOP uit 2003 en het DOP uit 2005 sprake was, zouden hier derhalve feitelijk uit den boze moeten zijn.

De matige openbaar-vervoerverbindingen dwingen meer bewoners en bezoekers om voor 'de auto' te kiezen; een keus die niet iedereen heeft. Aangezien ook steeds vaker de fiets als gezond alternatief wordt ingezet, hebben de fietspaden goed en regelmatig onderhoud nodig.

In algemene zin kunnen we stellen dat de Noordlaarders grote waarde toekennen aan het huidige dorpsgezicht. Het is in grote lijnen prima zo en het bevalt de grote meerderheid goed om er te leven. Er blijven aandachtspunten zoals de irritatie opwekkende hoge verkeersnelheid in de bebouwde kom en de matige openbaar vervoer-verbindingen maar ook de wens om kinderopvang en een ontmoetingsplaats in het dorp te behouden. Bovendien is het een stille wens van velen om nog eens opnieuw een dorpsbakker te verwelkomen, al was het maar om daar even kort met een dorpsgenoot bij te praten. Over het bijbouwen van woningen zijn de meningen verdeeld. Als het dan toch zou gebeuren dan bij voorkeur als vervanging van kwalitatief mindere woningen. Ook het opsplitsen van grote boerderijen lijkt menigeen een prima idee. Een rij karakteristieke woningen ter verfraaiing van de noordelijke entree van het dorp, ja ook dit wordt net als in 2002 genoemd. Maar alles met respect voor de natuur en bestaande zichtlijnen die het dorp zo kenmerken.

Het is goed wonen in Noordlaren, een hecht en veelzijdig verenigingsleven biedt voor elk wat wils. Dankzij goede voorzieningen (Hoeksteen, Rieshoek, SBS en Kerk) wordt er nagenoeg voor elke activiteit gefaciliteerd. De criminaliteit is laag maar verkeersveiligheid blijft een zorg. Herinvoering van de busverbinding via de Zuidlaarderweg is gewenst om de openbaar-vervoerontsluiting naar de stad Groningen te verbeteren.

De Noordlaarder is gesteld op rust; de meeste bewoners gebruiken het dorp voornamelijk als woonlocatie. Toch kent Noordlaren een groot aantal kleinschalige

bedrijven die voornamelijk ‘achter de voordeur’ opereren. Uitbreiding mag (maar zonder overlast!) onder één dak, bijvoorbeeld door het starten van een winkel-aan-huis. Opmerkelijk is dat het aantal KvK inschrijvingen blijft stijgen.

Sociale samenhang in Noordlaren is bijna vanzelfsprekend. Er is keuze waar men elkaar kan ontmoeten. Voor elk wat wils. Dat betekent, dat veel Noordlaarders deelnemen aan verenigingen en activiteiten. Met elkaar organiseren, beleven, samen er voor gaan! Dichtbij huis met letterlijk korte afstanden en figuurlijk korte lijnen. Om sociale samenhang blijvend sterk te houden, ook in deze individualistische maatschappij, willen Noordlaarders de huidige faciliteiten zeker in stand houden. Interactie moet niet van toeval of van de mooie jaargetijden afhankelijk zijn. Noordlaren is een levendig dorp waar voor alle leeftijden, nu en in de toekomst, ruimte moet zijn om activiteiten te ontplooiën en vrije tijd gezamenlijk creatief, informatief, cultureel of sportief in te vullen.

Nawoord

Het formeren van de DOP2-commissie hield direct verband met de opdracht vanuit Vereniging Dorpsbelangen om het Dorpsontwikkelingsplan uit 2005 te updaten. Met andere woorden: er lag al een geschreven ontwikkelingsplan; het zou dus slechts een kwestie van het aanpassen van data zijn om te komen tot een vernieuwde versie. Maar niets bleek minder waar te zijn!

DOP1 is uiteraard gebruikt als leidraad – waarvoor aan de leden van de werkgroep 2005 hartelijk dank – maar de praktijk heeft laten zien dat alle onderdelen inhoudelijk opnieuw bekeken moesten worden. Iedere zin is tegen het licht gehouden en uiteraard werden alle inwoners van ons mooie dorp om een actuele mening gevraagd. Vervolgens begon het redigeren, het puzzelen. Een boeiend spel waarin feiten, persoonlijke meningen en meer algemene ideeën samenkwamen. Maar het is gelukt. Het kostte veel meer tijd dan we vooraf vermoedden maar het is een mooi proces geweest en we zijn trots op het resultaat.

Wij bedanken een ieder die meegewerkt, meegedacht en meegeschreven heeft en wij hopen dat iedereen met evenveel plezier leest in dit Dorpsontwikkelingsplan 2019 als wij eraan hebben gewerkt!

De leden van de commissie:

Lia Moes
Peter Deddens
Luuk Hoenderken
Ronald Schoonbeeg
Wim Woudman

“Quotes”: een Bloemlezing van bijzondere opmerkingen, concrete wensen en verzuchtingen uit de enquête ten aanzien van het buitengebied:

“Herstel van het voormalige doorlopende voetpad achter de Lagewegbehuizing naar het dorp.”

“Graag fietspad langs Zuidlaardermeeroever tot aan palingrokerij en fietspont Vos.”

“Wandelpad langs Drentsche Aa.”

“Geen nieuwe paden, de recreatiedruk is al groot genoeg.”

“Natuurlijke bermkanten herstellen in combinatie met vergroting biodiversiteit.”

“Aandacht voor de Eikvaren in het bos.”

“Polder oogt als chaos, geen wonder dat er minder vogels zijn.”

“Hier en daar een boom in weilanden.”

“Bloemrijke akkerranden zijn (nu) floravervalsing; gebruik gebiedseigen plantensoorten.”

“Verlichting reduceren waar mogelijk.”

“Minder menselijke inbreng in de natuur.”

“Rustig houden om dieren- en vogelgeluiden te kunnen blijven horen; de charme is de rust, en de moeite die je ervoor moet doen.”

“Graafwerkzaamheden voor natuurontwikkeling mogen niet leiden tot schade aan het archeologisch bodemarchief.”

“Is het zo slecht dan? Lekker zo laten. Prima zo.”

“Fietspontje is Goud waard!”

“Heb goede verwachtingen van de zelfredzaamheid van Noordlaarders.”

Bijlage 1 De Rieshoek

De Rieshoek

Zuidlaarderweg 63 9479PR Noordlaren
www.derieshoek.nl

Stichting Behoud en Beheer gebouw de Rieshoek te Noordlaren
Postadres: Kerkstraat 4 9479PK Noordlaren
rieshoek.noordlaren@gmail.com

Missie	Stichting behoud en beheer gebouw de Rieshoek wil de leefbaarheid van Noordlaren behouden en vergroten, door meer voorzieningen en ontmoetingskansen in het dorp te realiseren.
Doelen	- De stichting wil de openbare functie van de Rieshoek, en de buitenruimte, veiligstellen, door het voormalige schoolgebouw te kopen van de gemeente. - De stichting wil het gebouw voor de lange termijn behouden en beheren, door een toekomstbestendige organisatie en een gezonde exploitatie op te zetten. - De stichting wil het gebruik van de Rieshoek optimaliseren, door een breed scala aan (maatschappelijke) functies te huisvesten.
Context	Noordlaren is een Gronings dorp met zo'n 400 inwoners. Het dorp verandert, zoals veel plattelandsdorpen, in een verstild dorp met weinig voorzieningen. Tot 2014 was er een dorpsschool in Noordlaren. Door de sluiting van de school is Noordlaren minder levendig geworden, en minder aantrekkelijk voor jonge gezinnen. De nieuwe invulling van het schoolgebouw vult nu deels het gat dat de dorpsschool heeft achtergelaten. Het pand biedt, naast plek voor dorpsactiviteiten, ook voorzieningen zoals een kapper, kinderopvang en een dagbestedingscafé. De Rieshoek heeft een open uitstraling en veel buitenruimte. Het is een plek waar je even kunt aanwaaien, of gebruik maakt van een voorziening zoals kapper of kinderopvang, en elkaar dan tegenkomt. De stichting ziet het gebouw, en het terrein eromheen, als speelplaats voor het dorp. Door de Rieshoek te kopen voor het dorp, kunnen ook de activiteiten op de ijsbaan en sportvelden doorgaan en uitgebreid worden. Door de specifieke opzet van de exploitatie, de ligging en kenmerken van het pand, vormt de Rieshoek een aanvulling op de voorzieningen in het dorp, zonder andere ontmoetingsplaatsen, zoals het dorpshuis, te verdringen.
Bedrijvigheid	De ondernemers van de Rieshoek zorgen, samen met inwoners van Noordlaren, voor het dagelijks beheer van het pand. Ze werken veel samen en hun activiteiten versterken elkaar. In januari 2019 zijn onderstaande bedrijven gevestigd in de Rieshoek, en voert het stichtingsbestuur gesprekken met potentiële nieuwe ondernemers. - Hairfashion Jacqueline. De dorpskapper die ook huisbezoeken brengt.

-
- Kinderopvang OKI. Kleinschalige opvang waar natuurbeleving hoog in het vaandel staat.
  - Andries de la Lande Cremer Fotografie. Freelance fotograaf, en huisfotograaf van de Rieshoek.
  - Ginkgoo. Creatieve workshops met gecombineerde druktechnieken.
  - Dagbestedingscafé LEFF. Professionele dagopvang in het huiskamercafé.
-

Dorpsactiviteiten

De Rieshoek biedt ruimte aan initiatieven voor en door inwoners van Noordlaren, soms in samenwerking met de ondernemers (de structurele huurders) van de Rieshoek. Het bestuur en de activiteitencommissie is doorlopend bezig met het uitbreiden van onderstaand aanbod.

- Creatieve Carroussel. Gevarieerde workshop-dagen voor kinderen.
  - Dorpsborrels. Samen organiseren en daarna gezellig bijpraten.
  - Jeu-de-boulesclub. Iedere maandagochtend, op de jeu-de-boulesbaan op het plein.
  - Kidsclub. Activiteiten voor kinderen in het eigen dorp.
  - Koningsdag. Dorpsontbijt, spelletjes, rommelmarkt, georganiseerd door Oranje Comité Noordlaren.
  - Koor de Zozo's. Noordlaarder shantymoor.
  - Yoga. Iedere donderdagavond.
  - Muziekles. Professionele lessen in het bespelen van instrumenten.
  - Peuter- en kleutergym. Les van een gediplomeerd sportdocent.
  - Scrooge & Co. De bekende gratis boekenkraam.
  - Klusdagen. Samen grote en kleine klussen aanpakken, in en om de Rieshoek.
  - Feestjes, clubs en bijeenkomsten. Ruimte voor initiatieven voor en door dorpsbewoners.
-

Ambities

Het dorp Noordlaren blijft zich ontwikkelen. Onder andere de leeftijdsopbouw en de zorgbehoefte zal gaan veranderen. De stichting wil steeds blijven inspelen op de behoeften van de Noordlaarders.

Voor de komende periode heeft het stichtingsbestuur, samen met de vaste huurders en de activiteitencommissie van de Rieshoek, een lijst met plannen gemaakt. Voorbeelden zijn een gezamenlijke moestuin, een water- en natuurspeelsterrein op het plein, een hangplek voor de jeugd, maaltijdservice en een streekproductenmarkt.

Bijlage 2 De Hoeksteen

Dorpshuis 'De Hoeksteen'

Lageweg 45A, 9479 PA Noordlaren

www.noordlaren.eu

beheerder: A. Horneman

tel: 050 409 28 72 / 06 - 81185604

email: dorpshuis@noordlaren.eu

Missie:

Stichting Dorpshuis de Hoeksteen wil de leefbaarheid van Noordlaren behouden en vergroten, door goede voorzieningen en ontmoetingskansen in het dorp te realiseren.

Doelen:

- Aanbieden van betaalbare ruimten, zalen en podium voor verenigingen, stichtingen en commissies in het dorp Noordlaren
- Aanbieden van betaalbare faciliteiten voor bruiloften, begrafenissen en culturele activiteiten die plaatsvinden in de Bartholomeuskerk in Noordlaren met de mogelijkheid van gebruik van de zalen in het dorpshuis.
- Verantwoord beheer van het gebouw
- Aanbieden van een vergaderlocatie in het fraaie buitengebied voor de gehele gemeente en geïnteresseerde instanties
- Nieuwe activiteiten voor het dorp ontwikkelen

Context:

Noordlaren is een Gronings dorp met zo'n 400 inwoners. Het dorp is veranderd, zoals veel plattelandsdorpen, in een dorp met weinig basisvoorzieningen. Het dorp heeft wél een rijk verenigingsleven.

- Historie de Hoeksteen:
  - Al sinds de vijftiger jaren in de 20e eeuw wordt op de plek van de kosterij en daarbij behorende zalen bijééngelaten. Bij het tegenoverliggende haventje is parkeergelegenheid, en voor de bezoekers is het een goed te bereiken plek
- Verbondenheid Hoeksteen en kerk:
  - Fysiek: De Hoeksteen heeft goede toiletvoorzieningen die in de historische kerk niet aanwezig zijn. Tijdens kerkdiensten is er in de Hoeksteen opvang voor de kinderen, en is koffie drinken nadien mogelijk. Tijdens concerten in de

kerk is de Hoeksteen de plek waar men in de pauzes vertoeft voor koffie en een praatje.

- Organisatorisch: De beheerder van de Hoeksteen is primair gastvrouw die zorg draagt voor de sfeer en het interieur van het Dorpshuis. Daarnaast heeft zij een functie als koster van de kerk. De werkzaamheden worden ondersteund door het stichting bestuur
- Noodzaak van een beheerder :
  - voor officiële activiteiten organiseert, regelt en verdeelt de beheerder ruimten en zorgt voor een ontspannen verloop met goed verzorgde catering. De catering vereist een beheerder met een horecadiploma.
  - De vaak kostbare voorzieningen van de Hoeksteen (toneel, audiovisuele apparatuur, bar, etc.) vereist een permanent beheer en toezicht
  - Mede door de para-commerciële exploitatie voorwaarden voor een dorpshuis, is de stichting de Hoeksteen aangewezen op subsidie. (para - commerciële instellingen zijn niet-commerciële “rechtspersonen” zoals stichtingen en verenigingen die zich van oorsprong richten op het stimuleren van activiteiten van recreatieve, sportieve, sociaal-culturele, educatieve, levensbeschouwelijke of godsdienstige aard.)
  - Met behulp van de beheerder kan het dorpshuis het dorp Noordlaren een goede dienstverlening bieden en daardoor de leefbaarheid en sociale samenhang GROOT blijven schrijven.

Activiteiten voor het dorp:

- Dorpshuis voor alle Noordlaarders met zaalverhuur voor : kaartclubs, Ouderensoos, Vrouwen van Nu, pilates lessen, senioren gym i.s.m. TORION/ wij -team; workshops , Sinterklaasmiddag, Nieuwjaarsborrel, feesten en meer.
- Doorlopend het gehele jaar exposities door amateur kunstenaars
- Concerten / bands
- Stemlokaal tijdens verkiezingen

Activiteiten algemeen en regio:

- Trouwlocatie gemeente Groningen
- Begrafnissen zowel in kerk als in dorpshuis
- Verhuur vergader ruimten

Ambities:

Het bestuur van de Stichting Dorpshuis de Hoeksteen wil het Dorpshuis open en toegankelijk houden voor Noordlaren als een plek om elkaar te ontmoeten. De stichting zal daartoe de bestaande activiteiten blijven faciliteren en deze uitbreiden met enkele nieuwe activiteiten, zodat het Dorpshuis aantrekkelijk blijft en de spilfunctie blijft behouden.

Daarbij wordt gedacht aan filmavonden, game avonden, toneelavonden in ere herstellen, etc.

Met de gemeentelijke herindeling wordt meer overleg en gezamenlijke activiteiten met buurthuizen / dorpshuizen binnen de gemeente Groningen nagestreefd.

Er wordt gewerkt aan een actueel beleids- en ondernemingsplan in samenwerking met Groninger Dorpen.

De beheerder en het stichting bestuur de Hoeksteen werkt samen met vrijwilligers uit het dorp. Samen met de gemeente en kerkbestuur wordt in 2019 gekeken naar verlenging van de lopende erfpacht- en huurcontracten.

Er is regelmatig overleg met de vereniging Dorpsbelangen Noordlaren en stichting de Rieshoek om de activiteiten op elkaar af te stemmen, elkaar te versterken en in de dienstverlening te ondersteunen.

Bijlage 3 Aanbevelingen Veilig Verkeer Nederland

Onderdeel verkeer & leefbaarheid in de openbare ruimte

Veilig Verkeer Nederland, verkeerskundig consultant: B.F. Luinge, e:
adviseurverkeer@gmail.com
d.d. 31 november 2018, wijz. 7 december 2018, 20 december 2018.

Inventarisatie

Algemeen

Vanuit de vorige visie en plannen (bronnen 1 en 2) is een groot aantal onderdelen uitgevoerd.

De gemiddelde gereden snelheid is verlaagd en het aantal ongevallen is stabiel gebleven. Echter worden niet alle ongevallen zijn geregistreerd. Bijvoorbeeld: een paar jaar geleden gaf een fietser een tractor geen voorrang.

Door de gelijkwaardige licht verhoogde kruispuntplateaus en plein inrichting bij de kerk is een rustiger wegbeeld ontstaan wat past bij het dorp. De verkeersruimte is meer ingericht naar mensruimte.

Het fietspad aan de westzijde van de Lageweg heeft een beperkte breedte voor twee richtingen fietsverkeer. Voldoet niet aan de aanbevolen breedte van 3.00 meter.

De kom-maatregelen aan de Zuidlaarderweg zijn uitgevoerd. Echter zijn de kom-maatregelen aan de Lageweg niet uitgevoerd.

Foto: Komgrens Lageweg zuidzijde bebouwde kom

Het onduidelijke kruispunt Zuidlaarderweg-Vogelzangsteeg-Hoge Hereweg is een aantal jaren geleden gereconstrueerd. Dit naar tevredenheid van inwoners van Noordlaren en weggebruikers. De markering voor overstekende fietsers is versleten. Dat heeft onderhoud nodig.

Verkeersintensiteit

Het aandeel verkeer op de Zuidlaarderweg is eveneens gedaald van 2.700 mvt/etm in 2004, naar 2300 mvt/etm in 2006 naar 1.980 mvt/etm in 2011. Op andere wegen zijn die cijfers niet beschikbaar maar is een waarschijnlijk vergelijkbaar beeld te zien.

(mvt/etm betekent vermoedelijk: motorvoertuigen per etmaal (=jrgn!) – eindred.)

Ongevallen

Binnen de bebouwde kom is het aantal geregistreerde ongevallen laag. In de periode tussen 2000 en 2004 zijn 4 verkeersongevallen geregistreerd. Tussen 2014 tot december 2018 zijn 0 fietsongevallen geregistreerd in geheel Noordlaren. Binnen de bebouwde kom is in dezelfde periode 1 verkeersongeval geregistreerd. Dit betreft een aanrijding tussen twee personenauto's op het kruispunt Zuidlaarderweg met de Kerkstraat.

Echter buiten de bebouwde kom is de Zuidlaarderweg tussen Pollseweg en Oorsprongweg in het GVVP (bron 3) in de periode 2005-2009 aangemerkt als objectief onveilige situatie met 2 letsel ongevallen en 1 schade ongeval. Ook in de periode 2014-2018 is dit een onveilige situatie. Van de 3 geregistreerde ongevallen betroffen 2 letselongevallen waarbij 6 personen gewond zijn geraakt. Allen vanwege een aanrijding tegen een boom.

Een oplossing voor aanrijdingen tegen bomen is een lastige. Wegen zijn in de loop der tijd breder geworden, bomen zijn gegroeid, voertuigen zijn breder geworden. In de personenauto met alle veiligheidsmiddelen waant de bestuurder zich veilig, waardoor meer risico wordt genomen en met een hogere snelheid wordt gereden. Ook kan afleiding door bijvoorbeeld kinderen of een mobiele telefoon van invloed zijn. Veelal helpt een drastische snelheidsverlaging door het toepassen van drempels, plateaus en gelijkwaardige kruispunten.

Veelal wordt een situatie als onveilig aangemerkt, terwijl het gedrag veelal de belangrijkste oorzaak is voor dit gevoel. Goed is om vast te stellen dat 90% van de verkeersongevallen de oorzaak "menselijk falen" is door afleiding, niet goed inschatten, niet anticiperen door te hoge snelheid. Daarnaast is 5% van de ongevallen invloed van externe factoren, zoals weersinvloeden (mist, storm, regen, gladheid, zonlicht) of het technisch falen van het voertuig. Tot slot is 5% van de ongevallen toe te rekenen aan de infrastructuur of situatie door bijvoorbeeld een "gat in de weg" "zichtbelemmering" "straatverlichting" "ontbrekende of tegenstrijdige borden" of "obstakels".

Snelheden

De uitvoering van Duurzaam Veilig maatregelen in 2005 heeft er toe geleid dat op de Zuidlaarderweg de gemiddelde gereden snelheid is verlaagd van 52 km/uur in 2004 naar 48 km/uur in 2006, naar 39 km/uur in 2011. In 2018 is dit stabiel gebleven met een gemiddelde(*) van 39 km/uur (bron 3,4 en VIA/HERE).

De gemiddelde/V85(*) snelheden buiten de bebouwde kom zijn acceptabel. De snelheden binnen de bebouwde kom zijn acceptabel, echter met 1 uitzondering: Lageweg wegvak tussen Meester Koolweg en de komgrens. Daar is de gemiddelde snelheid/V85(*) dusdanig hoog (45 km/uur) dat een aanvullende snelheidsmeting, beoordeling en maatregelen gewenst zijn.

Ook ligt de V85(*) op de Zuidlaarderweg tussen de zuidelijke komgrens en de Zuiderstraat aan de hoge kant (42 km/uur)

(*) Met de gemiddelde/V85 wordt hier de snelheid bedoeld waarmee wordt gerekend of er statistisch te hard wordt gereden. De 85-percentiel betekent die snelheid die door 15% van het verkeer wordt overschreden. Als de V85 waarde tussen de 10-15 km/uur boven het maximum ligt dan worden nog geen maatregelen overwogen. Als de V85 daarboven ligt dan wordt de wegbeheerder geacht maatregelen te overwegen.

Gelet op het bovenstaande in de combinatie van aantallen, snelheden en ongevallen is objectief gezien het ongevalsrisico laag binnen de bebouwde kom. Buiten de bebouwde kom is het ongevalsrisico in relatie tot de bomen hoog. Aangezien dit veelal éézijdige (= 1 voertuig) ongevallen betreffen en geen zwakkere verkeersdeelnemers bij zijn betrokken, behoeft dit geen verdere aandacht.

Wat ervaren inwoners als belangrijk?

- Ruim voldoende verlichting en gewaardeerde armaturen en lichtmasten
- De Rieshoek als ontmoetingsplek van het dorp
- ABRI's behouden die als schuilplek voor fietsers worden gebruikt
- Vrij liggende fietspaden

Wat ervaren inwoners als knelpunt waar verbetering voor nodig is?

- Buslijn terug op de Zuidlaarderweg, waardoor de ABRI's weer kunnen worden gebruikt.
- Smalle schelpenfietspaden aan de westzijde van de dorpskern
- Ontbrekend voetpad langs de rijbaan aan de zuidzijde van de Zuidlaarderweg binnen de bebouwde kom;
- Ontbrekend voetpad langs het zuidelijk deel van de Lageweg buiten de bebouwde kom;
- Doorgaand verkeer verwacht geen bestuurders van rechts vanwege het geringe aantal. Onveilig gevoel kruispunt Vogelzangsteeg met Lageweg
- Omgeving Rieshoek onveilig / hoge snelheid
- Bij calamiteiten op het hoofdwegennet is het merkbaar dat kruipdoor sluipdoor woon-werk verkeer van en naar Groningen door Noordlaren rijdt.
- Het onverplicht tweerichtingen-fietspad langs de Lageweg is relatief smal. Vanaf Onnen is het een verplicht fietspad. Juridisch kan dit problemen opleveren
- Ook al zijn maatregelen uitgevoerd om de verkeersveiligheid en leefbaarheid te verbeteren, er is een subjectief onveilig gevoel door hard rijdend gemotoriseerd verkeer en is daardoor behoefte om leefbaarheid een stap verder te brengen. In het GVVP (bron 4) zijn knelpunten geïnventariseerd:
- Omgeving Rieshoek onveilig / hoge snelheid
- Kruispunt Zuidlaarderweg-Hoge Hereweg-Vogelzangsteeg onduidelijk. Dit kruispunt is een aantal jaren geleden gereconstrueerd naar positief oordeel van de inwoners van Noordlaren.
- Hoge snelheid op Zuidlaarderweg

- Enkele zijwegen minder herkenbaar / zichtbaar

De belangrijkste uitkomsten van de enquête (bron 6, 160 respondenten) ten aanzien van verkeersonveilige situaties:

1. Zuidlaarderweg met straten van rechts / onduidelijk dat rechts voorrang heeft;
2. Overlast door te hard rijden op Zuidlaarderweg, Kerkstraat, Lageweg;
3. Kruispunt Vogelzangsteeg - Lageweg;

Wat kan het dorp zelf doen of wat zijn mogelijke burgerinitiatieven?

- Schilderen grote zebra op het wegdek voor De Rieshoek;
- Stickers 30 plakken op rolcontainers;
- Plantenbakken plaatsen langs de rijbaan. In de huidige situatie zijn meerdere plantenbakken aanwezig langs de Zuidlaarderweg. Plantenbakken kunnen desgewenst worden gecombineerd met een komversterking.
- Bij schade, verzakkingen, andere defecten in de openbare ruimte kunnen inwoners zelf melden bij Meldstad applicatie of op de website van de gemeente Groningen. Zo zijn in de afgelopen periode nog bij de gemeente Haren gemeld: puin afval in de berm, meerdere defecte straatverlichting, verzakte goot bij kolken, versleten wegmarkering. Deze meldingen zijn grotendeels afgehandeld en deels nog in behandeling. (NB Als meerdere inwoners punten melden, dan wordt hier mogelijk eerder actie in ondernomen, mits het terechte meldingen zijn)

Foto: plantenbakken: inwoners van Noordlaren doen veel zelf.

Ideeën

Verdere ontmoediging doorgaand verkeer en verlaging van de snelheid.
Dit is te bereiken door:

- De eerste gelijkwaardige kruispunten komend van buiten de bebouwde kom omhoog te brengen met een steiler talud.
- Door het plaatsen van middelgrote zwerfkeien in de bochten van kruispunten, op acceptabele veilige afstand, worden de zijwegen duidelijker gemaakt en het beeld versterkt van ons hunebed-dorp.
- Plaatsen borden “geef rechts voorrang 4x” en “geef rechts voorrang 5x”
- Verdere komversterking Zuidlaarderweg, bijvoorbeeld door halve rijbaan afsluiting aan 1 zijde of gecentreerd. De gecentreerde versmalling werkt effectiever bij een laag aandeel verkeer.

Foto: voorbeeld komversterking gecentreerde versmalling

- Komversterkingen op de Lageweg
- Asmarkering van de Lageweg verwijderen door de klinkers te herstraten.
- Reconstructie kruispunt Vogelzangsteeg met Lageweg tot een licht verhoogd kruispuntplateau. De voorrang moet daar waarschijnlijk nog blijven vanwege de wegcategorie erftoegangsweg type a. Door aanleg van een kruispuntplateau wordt dit punt ook voor fietsers veiliger en duidelijker gemaakt.

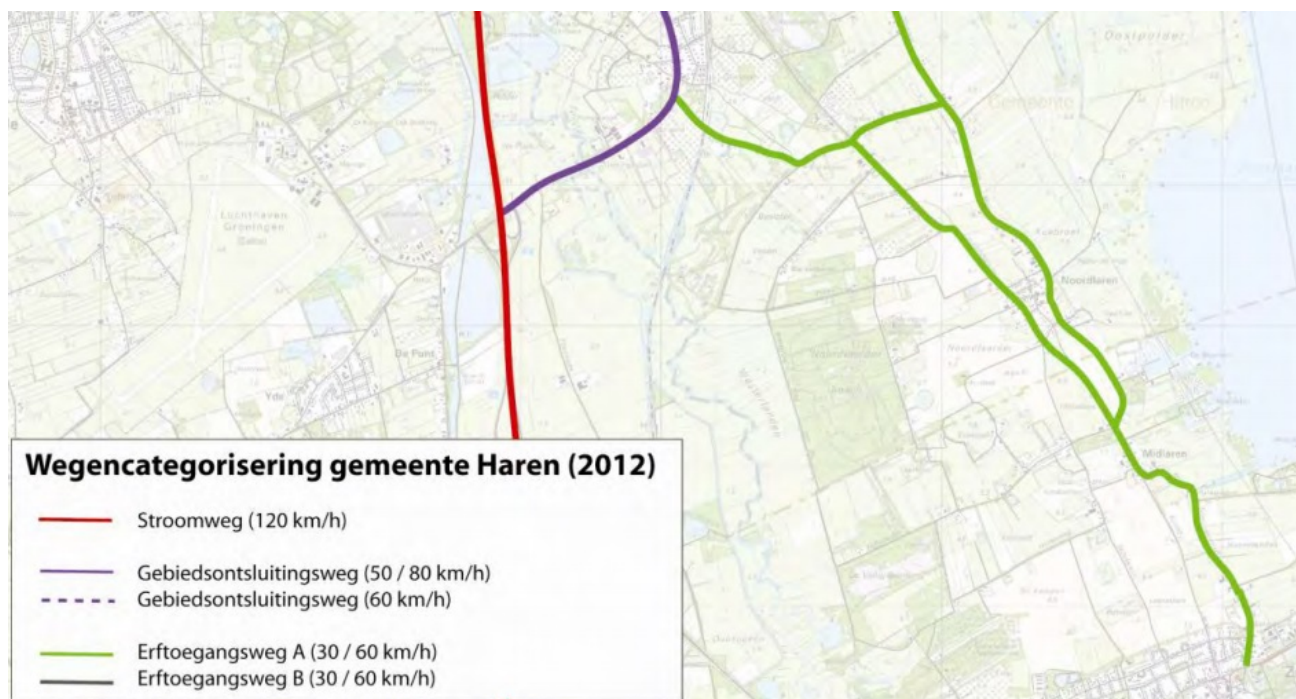
GVVP Haren

In het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan Haren (GVVP Haren) zijn de beleidsuitgangspunten vastgesteld.

Wat daaruit voor Noordlaren van belang is, zijn de wegcategorisering, fietsroute-plus, top-20 onveilige locaties, verslag bewonersavond, intensiteit en snelheidsgegevens.

Het GVVP Haren blijft in de gemeente Groningen nog het vastgesteld beleid, totdat een vervangend nieuw beleid wordt vastgesteld.

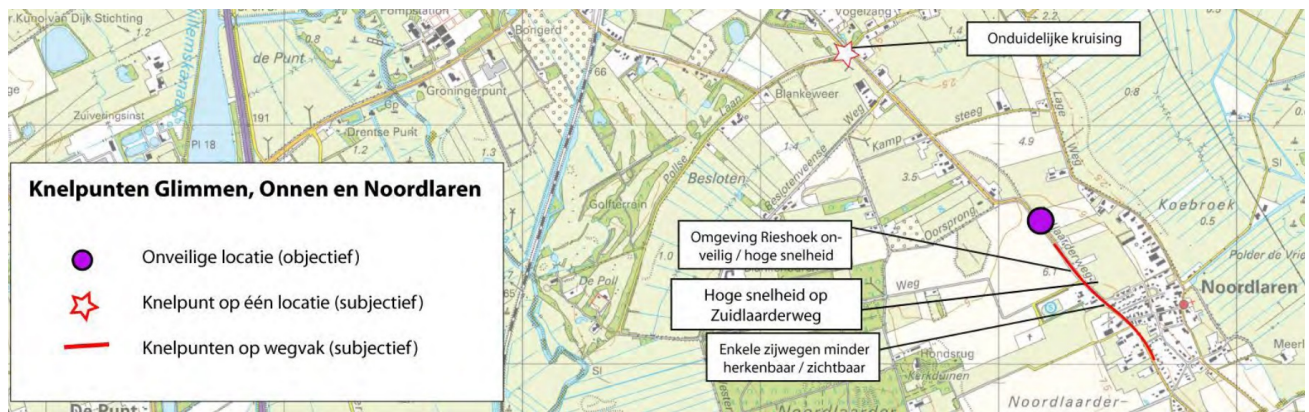

Afbeelding wegcategorisering

Afbeelding: Fietsroute Plus, mogelijke tracés

Afbeelding: Knelpunten Noordlaren

Plan

Het dorp Noordlaren en omgeving meer leefbaar en veilig maken en houden. Dat te bereiken door het doorgaand verkeer verder te ontmoedigen door belemmeringen aan te brengen in licht verhoogde kruispuntplateaus en komversterkingen.

De zijwegen van de Zuidlaarderweg duidelijker maken. Dat te bereiken door plaatsen van een middelgrote zwerfkei in de berm en plaatsen van 2 borden “bestuurders van rechts voorrang, 4x” vanaf de noordzijde en “bestuurders van rechts voorrang, 5x” vanaf de zuidzijde van de Zuidlaarderweg.

Aangezien de gemiddelde/V85 snelheden aan de hoge kant zijn bij de komgrenzen, het college van B&W Groningen verzoeken aanvullende snelheidsmetingen uit te voeren bij de komgrenzen en op basis van de uitkomsten nadere maatregelen te overwegen. Het college van B&W Groningen vragen wat het vervolgplan is ten aanzien van het knelpunt aanrijdingen tegen bomen. Een nadrukkelijke snelheidsverlaging of categorie aanpassing is hier gepast.

Het kruispunt Vogelzangsteeg - Lageweg duidelijker maken. Dat te bereiken door een reconstructie met haakse aansluiting en kruispuntplateau of verhoging bij de fietsoversteek waarop de voorrang blijft gehandhaafd.

Aan het OV-bureau verzoeken de buslijn terug te brengen op de Zuidlaarderweg.

NB: Aangezien het ongevalsrisico laag is in Noordlaren kan dit een argument zijn van de gemeente om geen verkeersmaatregelen te treffen. Daarom is het raadzaam de plannen te richten op Leefbaarheid in de openbare ruimte en het verder verbeteren van de verkeersveiligheid.

Advies

- Bovengenoemd plan opnemen in de dorpsvisie.
- De Provincie Groningen en de gemeente Groningen betrekken in dit voortraject en aftasten en vragen wat de subsidie mogelijkheden zijn.
- De gemeente Groningen betrekken, beoordelen, advies vragen, draagvlak krijgen en acceptatie voor de definitieve vaststelling.
- Het DOP met persuitnodiging aanbieden aan het college of verantwoordelijke wethouder.

Provincie Groningen

Subsidie advies loket voor burgerinitiatieven
Tel: 050-316 4700
E-mail: subsidieadviesloket@provinciegroningen.nl

Bronnen

1. Dorpsomgevingsplan Noordlaren, Bosch Slabbers, april 2005;
2. Noordlaren Dorps Ontwikkelingsplan, werkgroep DOP, juli 2005;
3. Shared Space in Haren, evaluatie en integratie, Grontmij, oktober 2008;
4. GVVP Haren, gemeentelijk verkeers- en vervoersplan 2012-2017, Grontmij, september 2012;
5. Verslag presentatie/consultatie GVVP in Noordlaren, Grontmij 12 april 2012;
6. Enquête en resultaten toekomstvisie Noordlaren, commissie DOP, juli 2018.

Bijlage 4 Beleidsplannen - kort weergegeven - van de natuurbeschermende c.q. – beherende instanties in het buitengebied van Noordlaren

De Vereniging Natuurmonumenten

“Natuurmonumenten”, in onze regio eigenaar van het Noordlaarderbos en De Vijftig Bunder, geeft in haar Natuurvisie (2014-2032) over het bos aan dat men inzet op een half-natuurlijk boslandschap en alles wat daar leeft en groeit. Het bos bevindt zich op de overgangszone van zandrug en beekdal waar kwel en overstroming kunnen plaatsvinden. Dat laatste kan men in natte periodes waarnemen in de Westerlanden. Men is tevens gericht op het behoud van cultuurhistorische waarden in het bos, zoals grafheuvels, het Heilig Bergje, karrensporen.

Informatie via: <https://www.natuurmonumenten.nl/groningen> (kies uit: “Noordlaarderbos”)

De Stichting Het Groninger Landschap

Deze stichting is beheerder en eigenaar van grote gebieden in het Hunzedal, net als het Drentsche Aa-gebied een “Natura 2000-gebied” met bijbehorende beheersverplichtingen. Deze gebieden bij Noordlaren en in de wijde omgeving maken deel uit van de zogenaamde Noordelijke Natte As. Dat is een laagveengordel die zich uitstrekt van Leekstermeer naar het Roegwold in midden-Groningen. Het beheer is gericht op het behouden en versterken van moerassen en vochtige weidegebieden met overstromingsgraslanden en daarbij behorende flora en fauna. Genoemd worden natte verbindingzones voor otter, bever, ringslang en meervleermuis en ook her-meandering van beekgebieden – goed zichtbaar in het Hunzedal ten zuiden van het Zuidlaardermeer. Gezond schoon water hoort daarbij. Ook is er aandacht voor vismigratie. Daarnaast zijn de polders bij Noordlaren aangewezen als Noodberging bij ernstige waterdreiging. Geschatte frequentie: eens in de 100 jaar. Remember 1998!

Informatie via: info@groningerlandschap.nl

De rol van de Stichting Landschapsbeheer Groningen

“Landschapsbeheer” beheert het landschap zonder eigenaar te zijn. Deze stichting werkt dus aan onderhoud en versterking van landschappelijke elementen in opdracht van eigenaars, van derden. Dat kunnen zijn: particulieren (tuineigenaren), gemeenten, provincie, maar ook stichtingen en verenigingen die landschap in eigendom hebben en een samenwerkingsverband aangaan. Als voorbeeld van dergelijke werkzaamheden in de omgeving van Noordlaren zijn hierboven al houtwallen en boomsingels genoemd. De stichting geeft duidelijk aan bij haar werkzaamheden open ogen te hebben voor planten en dieren en rekening te houden met behoud en bescherming. In Bijlage 5 wordt een beeld gegeven van lopende projecten.

Bijlage 5 Landschapsbeheer

Landschapsbeheer Groningen

Datum: 31 oktober 2018

Kantoor Landschapsbeheer Groningen, Roderwolderdijk 60, Groningen

Opgesteld door: Robert Kalkhuis

2 Initiatieven / lopende projecten

2.1 Project Pilot Gebiedsaanpak Landschap Gorecht

Looptijd: 2016-2021

Projectleider: Anne Chardon

Sinds 2016 werken wij binnen het pilotproject Gebiedsaanpak Landschap Gorecht aan het beheer van houtwallen, scheerhagen en natte landschapselementen (poelen, pingoruïnes) in het Gorecht. De ambitie is om actief periodiek beheer uit te voeren op in totaal 71 km houtwallen, 9 km hagen, poelen en 21 dobben/pingoruïnes in het Gorecht. Daarnaast streven we naar een duurzame samenwerking tussen alle betrokken partijen in het landschap, meer bewustzijn onder inwoners van de gemeente Haren en inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in een landschapsploeg. Het verbinden van verschillende initiatieven en het inspelen op actuele zaken is hierbij van groot belang. Omdat dit project het karakter van een pilot heeft, kunnen kansen die zich voordoen gegrepen worden. Een van de kansen is het Landschapsbelevingsonderzoek dat twee studenten van Van Hall Larenstein voor ons hebben uitgevoerd. De studenten hebben interviews gehouden onder bewoners van het gebied en hun kennis over het landschap getoetst en gevraagd naar hoe zij graag betrokken zouden willen worden bij (beheer van) het landschap. De resultaten van dit onderzoek kunnen we goed gebruiken bij het betrekken van bewoners.

Anne Chardon is sinds kort projectleider van dit project.

2.2 Project Herstel Houtwallen en Hagen Haren

Looptijd: 2018-2022

Projectleider: Anne Chardon

In het najaar van 2018 is het project Herstel Houtwallen en Hagen Haren van start gegaan. Dit project is een aanvulling op het pilotproject Gebiedsaanpak Landschap Gorecht. Waar in Gebiedsaanpak Landschap Gorecht het regulier beheer gewaarborgd is, worden in Herstel Houtwallen en Hagen Haren vervallen elementen herstel en nieuwe elementen aangeplant waar deze passen in het landschap. Het beheer van deze elementen wordt vervolgens meegenomen in Gebiedsaanpak Landschap Gorecht.

2.3 Te ontwikkelen project natuurerven Noordlaren

In samenwerking met Natuurmonumenten en Landschapsbeheer Drenthe en Groningen organiseerde het Natuurplatform Drentsche Aa op 21 april 2018 een avond in De Barn over biodiversiteit en bloemrijke akkers en tuinen.

Jacob de Bruin van Natuurmonumenten hield een presentatie over biodiversiteit en de rol van planten en bloemen voor het insectenleven. Daarna gaf Bert Dijkstra van Landschapsbeheer Drenthe voorlichting over de mogelijkheden om met subsidie van provincie en gemeente een project op te zetten.

Wat de rol van Landschapsbeheer betreft lopen Drenthe en Groningen wat uiteen. De fusie van gemeente Haren met de gemeente Groningen geeft vertraging voor de mogelijke deelnemers in Noordlaren.

Inwoners van Noordlaren gaan over dit thema: biodiversiteit, bloemranden en natuurerven de komende tijd meer informatie krijgen.

Landschapsbeheer Groningen is afhankelijk van financiering alvorens we aan dit project kunnen werken. Het verkennen van die mogelijkheden is nu de eerste stap. Mogelijk kunnen de gemeente en de provincie budget beschikbaar stellen. Binnenkort heeft Landschapsbeheer hierover een verkennend gesprek bij de provincie. Enkele opties zijn de provinciale subsidie voor Groene Bewonersinitiatieven of voor Biodiversiteit.

Projectleider binnen Landschapsbeheer voor dit project is Robert Kalkhuis.

Bijlage 6

Dorpscoöperatie Noordlaren (in oprichting)*

De Dorpscoöperatie wil activiteiten stimuleren, initiëren, organiseren en ondersteunen die de gemeenschap in Noordlaren en omgeving ten goede komen. Centrale thema's zijn: duurzaamheid, leefbaarheid, vitaliteit (zorg en welzijn) en economie.

Als eerste en directe actie gaat de Dorpscoöperatie optreden als energieproducent en energieleverancier. Met het realiseren van een collectief zonnedak wordt een start gemaakt. Hiermee kan de rechtspersoon en de organisatie worden opgezet. De energietransitie zal daarna een belangrijke taak van de Dorpscoöperatie worden. De inzet is om als dorp zelf de verantwoordelijkheid te nemen voor energieverbruik en energieproductie. Dit is een centraal uitgangspunt van de coöperatie in het transitieproces welke het komend decennium door de overheid wordt georganiseerd. Dit begint bij de over heel Nederland op te stellen wijkenergieplannen (wep).

De Coöperatie is van en voor het dorp en biedt een zakelijke verenigingsvorm die een soepele ontwikkeling en uitvoering van initiatieven mogelijk maakt. Doel is ook om met het financieel rendement belangrijke functies voor de Noordlaarder samenleving te ondersteunen. Op tal van maatschappelijke en sociaal economische onderwerpen kan de Dorpscoöperatie een actieve en positieve rol spelen. Inmiddels zijn er in het land al op veel gebieden coöperaties actief en van die ervaringen kunnen we leren. Uit de praktijk van gebiedscoöperaties waarin bedrijven en instellingen en bewonerscollectieven samenwerken, blijkt een grote meerwaarde. De Dorpscoöperatie zal dan ook streven naar verbinding van de bestaande kwaliteiten van en in Noordlaren en zal samenwerking in de regio niet uit de weg gaan.

Het initiatief voor de Coöperatie is ontstaan in de afgelopen jaren samen met de succesvolle beweging in het dorp om het gebouw De Rieshoek in collectief bezit te krijgen en haar functie voor het dorp te behouden en uit te breiden.

In het dorp is de Coöperatie als energie-initiatief al op meerdere manieren onder de aandacht gebracht (media, enquête, bijeenkomsten). In september 2018 is een informatieavond georganiseerd waar 70 dorpsbewoners aanwezig waren.

De tijd lijkt rijp voor een werkelijke start. Wel maken de discussies bij de overheid, over de energietransitie, (subsidie)regelingen onzeker. Rekensommen over investeringen en opbrengsten en terugverdientijden, zijn moeilijk te maken. Er is wel vertrouwen dat tijd ook voordeel biedt gezien de snelle ontwikkeling van technologieën en collectieve organisatievormen.

Op dit moment wordt een startsubsidie van de Provincie Groningen aangevraagd. Met de toekenning van de subsidie kan de Coöperatie worden opgericht en de concrete startactie worden uitgevoerd.

* Deze bijlage betreft een door de Dorpscoöperatie i.o. ingezonden stuk tekst.

Bijlage 7

Enquête toekomstvisie Noordlaren Juli 2018

A.	Wat is uw leeftijd?	
☐	18-24 jaar	1
☐	25-50 jaar	37
☐	51 jaar en ouder	127
B.	Wat is uw geslacht?	
☐	Man	71
☐	Vrouw	96
C.	Wat is de samenstelling van uw huishouden?	
☐	Ik woon alleen.	15
☐	Ik woon met partner en thuiswonende kinderen.	33
☐	Ik woon met partner zonder thuiswonende kinderen.	111
☐	Ik woon met thuiswonende kinderen zonder partner.	4
☐	Ik woon in bij ouder(s), verzorger(s)/broer(s) of zuster(s) en/of andere familie.	1

(NB deze inleidende vragen zijn niet door alle respondenten ingevuld)

ALGEMEEN

1.	Op welke plaats bent u overwegend gericht voor dagelijkse zaken? (levensmiddelen e.d.)	
☐	Haren	75
☐	Zuidlaren	121
☐	Noordlaren	14
☐	On-line	2
☐	Elders, te weten	48
2.	Waar gaat u sporten, bezoekt u verenigingen?	
☐	Noordlaren	47
☐	Haren	42
☐	Zuidlaren	38
☐	Elders, te weten	46
3.	Waar gaat u meestal uit eten?	
☐	Noordlaren /Glimmen	58
☐	Zuidlaren	62
☐	Haren	32
☐	Groningen	86
☐	Hoogezand	1
☐	Elders, te weten	25
☐	Niet	22

4. Waar, in de regio, bezoekt u culturele evenementen als theater, bioscoop, concerten, e.d.?
☐ Groningen	138
☐ Assen	16
☐ Hoogezand	23
☐ Elders, te weten	23
☐ Niet	11
5. Heeft u plannen om op korte termijn in duurzame energie te gaan investeren en zo ja in welke vorm?
☐ Zonnepanelen	73
☐ Aardwarmte	11
☐ Windenergie	5
☐ Anders, namelijk	14
☐ Niet	66
6. Welke gebouwen in het dorp, zichtlijnen, locaties zou u willen beschermen c.q. behouden zoals ze zijn (bijvoorbeeld Kerk, Rieshoek, zichtlijnen naar het meer, open ruimten tussen bebouwing e.d.)?
- Suggesties: .....
- .....
- .....
7. Mist u iets in Noordlaren? (Of wat zou voor u in Noordlaren een goede toevoeging zijn?)
- .....
- .....
8. Kunt u levensloopbestendig blijven wonen in Noordlaren?
☐ Ja	132
☐ Nee	21
9. Op welk moment verwacht u uit Noordlaren te gaan/moeten vertrekken?
- ..... jaar.
10. Wat verwacht u van de gemeentelijke herindeling met Groningen?
- .....
- .....

OPENBARE RUIMTE/BUITENGEBIED

Met het Buitengebied wordt in deze enquête bedoeld het gebied rond het dorp Noordlaren, met als begrenzingen De Pollselaan bij de golfbaan, de Drentsche Aa in het westen, de grens met de provincie Drenthe (ofschoon die niet geheel samenvalt met natuurlijke grenzen), de Osdijk inclusief het baggerputgebied en ongeveer de zuidkant van de Appelbergen (Leemweg).

Het Buitengebied en de daaraan grenzende natuurlijke gebieden (extensief beheerd boerenland, meeroevers, stroomgebieden Aa en Hunze, heidegebied 50 Bunder) kunnen worden beschouwd als een natuur- en landschapsgebied van grote waarde met bovendien historische en archeologische rijkdommen en daarom het behouden alleszins waard.

Het feit dat veel natuurbeschermingsinstanties er gronden bezitten en beheren, deels met inzet van enthousiaste boeren onderstreept het bijzondere karakter van de streek waarin Noordlaren is ingebed. Dit deel van de enquête gaat daarover.

A. Bereikbaarheid van het buitengebied (bos, polder, e.d.)

1a.	Moet de bereikbaarheid van het buitengebied voor wandelaar, fietser (en scootmobielist) uitgebreid worden?	
	☐ Ja	37
	☐ Nee	108
	☐ Geen mening	23

- 1b. Geef eventueel aan waar u hierbij aan denkt.

.....
.....

B. Onderhoud

1. Welke ideeën heeft u over het onderhoud in het landschap zelf? Te denken valt aan verdwenen of slecht onderhouden houtwallen, waterloopjes, paadjes of andere landschapselementen.

.....
.....

2. Welke suggesties voor verbeteringen in het fiets- en wandelwegennet heeft u (voor dorp en buitengebied)? Daarbij kunt u vooral denken aan achterstallig onderhoud, maar ook aan upgraden. Bij het beantwoorden kunt u hier ook denken

aan fietsverbindingen met Haren en verder.

.....
.....

C. Voorlichting

1. Heeft u zelf behoefte aan meer voorlichting in het Buitengebied over het gebied en de aanwezige natuurwaarden in de vorm van informatieborden en voorlichtingsactiviteiten zoals excursies en wandelingen voor geïnteresseerden?

☐ Informatieborden	32
☐ Excursies en/of lezingen	38
☐ Geen behoefte	102

2. Zou u ervoor openstaan als er vanuit Noordlaren via bijvoorbeeld een natuur-informatiecentrum activiteiten in deze sfeer worden opgezet? Niet alleen voor bewoners maar ook voor bezoekers van buiten.

☐ Ja	63
☐ Nee	51
☐ Geen mening	33

Andere opmerkingen of eigen ideeën over het buitengebied en de al of niet aanwezige voorzieningen daar kunt u hieronder kwijt:

.....
.....

WONEN IN NOORDLAREN

A. Woonsfeer

1. Hoe bevalt u het wonen in Noordlaren?

☐ Zeer slecht	0
☐ Slecht	0
☐ Onvoldoende	0
☐ Voldoende	7
☐ Goed	41
☐ Zeer goed	110

2. Welke suggesties heeft u om het woongenot in/rond Noordlaren te verbeteren?

.....
 .....

B. Woningaanbod

- 1a. Is wat u betreft het aanbod koopwoningen in Noordlaren voldoende?
☐ Ja	78
☐ Nee	34
☐ Geen mening	51
- 1b. Indien nee, in welke prijsklasse zou u graag zien dat het aanbod koopwoningen groter zou zijn?
☐ Tot €300.000,--	44
☐ Tussen €300.000,-- en €500.000,--	8
☐ Boven €500.000,--	0
- 2a. Is wat u betreft het aanbod huurwoningen in Noordlaren voldoende?
☐ Ja	25
☐ Nee	54
☐ Geen mening	85
- 2b. Indien nee, in welke huurprijsklasse zou u graag zien dat het aanbod huurwoningen groter zou zijn?
☐ Tot €711,--* per maand	42
☐ Tussen €711,-- en €1.000,-- per maand	30
☐ Boven €1.000,-- per maand	0

* Huurliberalisatiegrens 2018 is €710,68. Onder deze huurprijs praten we over een sociale huurwoning, boven dit bedrag over een geliberaliseerde (vrije sector) woning.

C. Nieuwbouw

1. Bent u voorstander van nieuw te bouwen woningen in/rond Noordlaren?
☐ Ja	56
☐ Nee (u kunt vragen C. 2 t/m 4 overslaan)	86
☐ Geen mening (u kunt vragen C. 2 t/m 4 overslaan)	21

Eventuele toelichting

.....

2. Indien ja, welk type woning zou u graag nieuw gebouwd willen zien?
☐ Met één woonlaag (geschikt voor ouderen en minder validen)	26
☐ Rijwoning	13
☐ Halfvrijstaande woning	28
☐ Vrijstaande woning	15
☐ N.v.t.	2
3. Heeft u suggesties ten aanzien van een locatie waar wat u betreft gebouwd zou mogen worden?
- .....
- .....
4. Indien u een voorstander bent van nieuw te bouwen woningen, aan welke aantallen denkt u?
☐ Minder dan 10 woningen	23
☐ Tussen 10 en 20 woningen	30
☐ Meer dan 20 woningen	4
- Andere opmerkingen of eigen ideeën over wonen in Noordlaren kunt u hieronder kwijt:
- .....
- .....

LEEFBAARHEID

A. Veiligheid

1. Voelt u zich veilig in Noordlaren?
Op een schaal van 1 – 5: 1 = onveilig/ 5 = erg veilig
☐ 1	1
☐ 2	1
☐ 3	3
☐ 4	51
☐ 5	115
2. Geef aan waar u zich het meest zorgen over maakt:
☐ Geweld	2
☐ Diefstal & braak	52
☐ Vandalisme	5
☐ Verkeersongelukken	63
☐ N.v.t.	60

3. Wat zou uw gevoel voor veiligheid verhogen?
☐ Een vrijwillige buurtwacht	5
☐ Een app of noodoproep op uw telefoon	25
☐ N.v.t., ik voel mij veilig in Noordlaren.	102
☐ Anders, n.l.:	18
- 4a. Waar in of rond het dorp ervaart u regelmatig onveilige verkeerssituaties?
- .....
- .....
- 4b. Ervaart u overlast door het verkeer?
☐ Ja, te weten	90
☐ Nee	71

B. Openbaar vervoer

1. Geef met een cijfer aan wat u vindt van de bereikbaarheid van en naar Noordlaren met het openbaar vervoer.
Op een schaal van 1 – 5: 1 zeer slecht bereikbaar, 5 erg goed bereikbaar.
☐ 1	56
☐ 2	42
☐ 3	46
☐ 4	8
☐ 5	3
2. Van welk transportmiddel maakt u het meest gebruik?
☐ Auto of motor	136
☐ Scooter of e-bike	14
☐ Fiets	83
☐ Anders, n.l.:	11
☐ N.v.t. openbaar vervoer voldoet	1
3. In hoeverre bepaalt/beïnvloedt de bereikbaarheid uw keuze voor werk, onderwijs en sport/hobby's?
- .....
- .....
4. Wat zou de bereikbaarheid volgens u het meest verbeteren? (alleen één antwoord mogelijk)
☐ Hogere frequentie OV (bus) via Noordlaren	105
☐ Het verlengen van de fietssnelweg Haren – Groningen	20
☐ Carpoolplaats	5
☐ Anders n.l.:	13

C. Werkgelegenheid

- 1a. Noordlaren kent naast de agrarische sector vele zelfstandigen en ondernemingen in het MKB.

Is het wenselijk dat de werkgelegenheid en daarbij bedrijvigheid (aan huis) in het dorp vergroot worden?

- ☐ Ja 53
☐ Nee 80

- 1b. Indien u met “Ja” geantwoord hebt, hoe zou dit volgens u het best vorm kunnen krijgen?

.....
.....

D. Sociale Samenhang

Sociale samenhang gaat over de mate waarin mensen of groepen mensen interactie hebben. Sociale netwerken, contact en ontmoeting, wederzijdse hulp en gezamenlijke activiteiten in de buurt zijn vormen van sociale samenhang.

1. Kunt u met één voorbeeld aangeven wat in uw opzicht Noordlaarders met elkaar verbindt?

.....
.....

2. Kunt u met één voorbeeld aangeven wat in uw opzicht Noordlaarders verdeelt?

.....
.....

3. Vindt u voorzieningen met zaalfaciliteiten en/of trefpunt in Noordlaren noodzakelijk?

- ☐ Ja 123
☐ Nee 24

Opmerkingen of eigen ideeën over de leefbaarheid in Noordlaren kunt u hieronder kwijt:

.....
.....

Hartelijk dank voor uw tijd en inspanning!